

Vipavski glas

letnik XXX December 2014/št. 111

FLYUDER

Drago Bajc: K polnočnici gredo

Sključeni v ramah starci gredò
na ustih molitev proseče nesò.
Z zvonika zvonovi v noč črno pojò,
trudno se plazi njih pesem v sosednjo gorò.
In starci mir s srcem iščejo,
z željami ga vsemi objemljejo
in z vso svojo mislijo počasno
da tamkaj v Bogu mir dobò.

Korakajo močni in žilavih rok.
Pod trdim korakom sneg škriplje in zvok
njihovih besed je ubit in v njem komaj spoznaš
molitev in prošnjo: »Miru nam pošlji, Bog, oče naš!«

Zunaj je mraz in noč in vihar,
v cerkvi je gorko in je razsvetljen oltar.
»Miru, ki zanj postavil si simbol današnji dan,
nam pošlji in našim boš dal rokam novo moč!«
Sto sklonjenih postav; nad njimi pevski zbor ubran
v božični pesmi radost vso in ogenj vseh želja pekoč
prenaša iz cerkve v temno noč.

29. oktobra 1904 je bil v Vipavi rojen Drago Bajc, prvi sin Janeza Bajca in Ivanke, rojene Hrovatin iz Dupelj. S svojim življenjem in smrtjo se je v zgodovino primorskih Slovencev zapisal kot mučenec slovenstva. Bil je novinar pri Edinosti, narodni buditelj, pesnik in organizator Tigra na Vipavskem. Zaradi njegovega literarnega dela ga uvrščamo tudi med primorske literarne ustvarjalce. Pisatelj Bevč je o njem zapisal, da je bil »še mlad, neprečiščen kot novo vino, ves kipeč, v njem sem gledal bodočega pisatelja.«

V Vipavi imamo Osnovno šolo Draga Bajca, ki jo krasí njegov kip, na rojstni hiši pa spominsko ploščo.

Umrli je v težkih okoliščinah 25. oktobra 1924 v Biljah in je moral zaradi fašističnega nasilja ležati štiri dni na mrliškem odru. Pokopali so ga v Vipavi šele 29. oktobra, ko bi dopolnil 24 let.

Dragov sošolec iz Kranja dr. Joža Vilfan je leta 1978 v spremni besedi pesniške zbirke Draga Bajca »Drevo sem« takole opisal svoje občutke ob njegovi smrti: »Ko sem izvedel za njegovo smrt, mi je bilo, kakor da so poteptali nežen cvet, kakor da so razbili dragoceno čašo.«

Dragi bralci,

čas je darilo, ki ga ne smemo po nepotrebnem zapravljati, smemo pa ga podarjati drugim. V bližajočih se prazničnih dneh ga podarjamo svojim domačim, prijateljem, znancem in vsem, ki nas potrebujejo.

Želimo vam doživeti in vesele božične praznike, v novem letu 2015 pa obilo zadovoljstva in strpnosti ter razumevanja.

Uredniški odbor

Naslovnica:

Božič v prvi svetovni vojni 1915

Zadaj: Gasparijeve božične voščilnice

Ob 100-letnici velike vojne

Božični prazniki in božični darovi za vojake na fronti

Božični in novoletni prazniki. Prazniki, ki so vedno prinesli toplino in ljubezen v družinske kroge širom po svetu, ravno tako pa tudi vojskujočim se armadam v svetovni ali pa državljanski vojni.

Pa vrnimo se na začetek dvajsetega stoletja v obdobje nesmiselne in krvave morije, v obdobje I. svetovne vojne. Širom po svetu se bijejo krvave bitke za oblast in prevlado določenih imperijev. A v teh kalvarijah se bijejo mladi in stari moške vseh narodnosti in religij, na stotine dni se neprestano odvijajo razne bitke in spopadi za vsak kvadratni meter ozemlja, a vendar se v teh krvavih dneh najde tudi kakšen dan, ko orožje in topovi potihnejo, ročne bombe in bajoneti za pasovi ostanejo.

Božič na fronti 1915

Mir! Grobna tišina se je zgrnila nad frontno črto. Božič! V rovih se vedno bolj sliši in širi melodija harmonike in božičnih pesmi. Vojak Albin Mlakar je v svojem dnevniku z bojišča zapisal naslednje spomine:

Božič na fronti 1915

»Prišel je dan, ko je orožje potihnilo in topovi so umolknil hudičevo simfonijo. Nad rovi in čez celo frontno črto je potihnilo, le sem in tja se je še slišal osamljen pok in krokanje krokarjev je paralo mrtvo tišino. Počasi so se začele nad rovi dvigovati glave. Na eni in drugi strani se je zaslišal zvok harmonike in sveta pesem se je razlila preko planjav in vrhov. Sem in tja je vstala skupina vojakov, ter si odšla nasproti. Koščene in utrujene postave so si hitele nasproti. Na izmučenih, koščeni obrazih sta se zarisala smeh in radost, ter si sredi bojnega polja je podal roko vojak vojaku, sovražnik sovražnika na sveti večer na soški fronti V rovih so imeli tudi okrašene jelke in prejeli so precej darov od neznanih pošiljateljev otrok in odraslih. Med srečaji in druženjem z nasprotniki na fronti so si tudi menjavali razno drobnarijo kot na primer tobak ali kakšno steklenico pijače oziroma konzervo hrane.«

Božični pozdrav z bojišča 10. armada

jim v duši vzbujal spomin na duhovni mir, na domače ognjišče, na glas ljubečih otrok in toplino ljubljene žene, ki je v vsem neurju vojne tragedije daleč proč od dragega moža soldata skrbela za družino in dom.

Za civilno prebivalstvo s Primorske je bilo vse drugače kot za ostale Slovence, saj so bili v vojnih letih 1915–1917 pregnani z območja reke Soče in Krasa v begunstvo.

1917

Ob robu leta.

Silvestrovo noč poslednji čas odveje skoro kakor dih od nas, in Njemu se povrne v večno krilo, ki sam brezčasen vlada časov silo.

Beži telesa sleherna zavira, pred mano grob se v šir in dolž odpira. Obsežen grob, brezdan in teman, komu odprt, za koga izkopen? Ob mesecu strmin v obrabe blede, v oči izrazne, usta brez besede.

In sto strahotnih zločestih duhov iz vseh dežel, od štirih vseh vetrov pred grobnim gnoje se in tesno vzdihla, dokler vseh ne ognje jama tika... Pozabljen je strasti nasmeš in jok, zagrebene krivice skopih rok, končana dela kruta in nesveta v vseh dolgih dnevih kratkega so leta.

Že novo leto v svoji zarji slati začelo je iznova — grob kopati...

III. Ant. Mavčičev priliz.

Ilustrirani Glasnik št. 18, let. III, 4. 1. 1917

konca leta 1916 zbrali nad milijon kron za vojne dobrodelne namene. Pri tem je upoštevano, da je v mirni dobi na Kranjskem komaj pol milijona prebivalcev. Predlog za zbiranje darov pa je bil s strani soproge deželnega predsednika, gospe grofice Marije Attemsove, ki je ustanovila tudi svoj odbor, tako uspešen, da je le-ta zbral čez 14.000 zavojev z darili, ki so jih spravili v poštno zabojce, ki jih je bilo okrog 130, ter jih odposlali vojakom na fronto. Darovi so bili odposlani iz Ljubljane na kranjske vojaške oddelke, to je Cesarski polk št. 17, domobranski polk št. 27 (2. gorski strelski polk), črnovojniški polk št. 27, kranjskim deželnim strelcem itd. V odboru so sodelovali tudi poleg grofice Attemsove tudi soproga deželnega glavarja dr. Ivana Šušteršiča, soproga ljubljanskega župana dr. Ivana Tavčarja, zastopniki c.kr. deželne vlade, c.kr. deželnega sodišča, vojaški uradi itd.

Rombon 4. BiH 1916 v kaverni

Pregnani z domačih ognjišč na tuje domove in zbirne centre po celi Kranjski in v Avstrijsko Štajersko ter celo na Češko, Slovaško in po vsej monarhiji, so s sklonjenimi glavami skupaj z gospodarjem in njegovo družino v hiši ali v leseni begunski baraki vsi se združili z eno mislijo: »Ali je živ?«, »Kako se mu godi?«, »Ali bo prišel domov?« ipd.

Vzrok za pekel in muke ubogih žena, mater, otrok in drugih je bila skrb za življenje najdražjega in najbližjega brata, očeta, sina, moža ali fanta, ki se je v krvavih simfonijah smrti nekje na Ruskem ali ob Soči in na kraški goličavi boril za cesarja in kralja v upanju na boljši jutri in v skrbi, da svoje življenje, dušo in telo zdravo povrne nazaj v domači krog.

Marsikateri vojaki so iz žepov povlekli pesmarico ali molitvenik, ki mu ga je mati, žena ali dekle dala v spomin pri odhodu na fronto. V barakah, kavernah in rovih je tudi sem in tja zabrela skromno okrašena jelka, bor ali smreka. Prispeli pa so tudi darovi. Veselih, vedrih in nasmejanih obrazov so vojaki prejeli darove, ki so prispeli na fronto iz raznih zbirnih centrov po deželi.

Naj omenim samo en primer iz tednika Tedenske slike, sreda 21. februar 1917, št. 8/IV. Na strani 86 piše, »da se dežela Kranjska odlikuje že od začetka svetovne vojne s prav posebno požrtvovalnostjo za vojsko. V raznih zavodih v mestih, občinah, društvih in avtonomnih oblasteh so do

Kras – balonarski opazovalci 1-3B

Vojaki so prejeli pakete na fronto ali v frontnem zaledju, kjerkoli že, povsod so jih bili veseli. No, božične pošiljke so bile za vojake na fronto res nekaj posebnega, saj so vsebovale naslednje: vojaki so dobili cigarete, igle, niti, gumbe, sladkarije, svinčnike, dopisnice, žepne robčke, milo, glavnike, bombone, sveče, tobak, pipo ali polno škatlico cigaret. Za vsakih deset vojakov je bil priložen še koledar, za vsako stotnijo pa po ena harmonika in dve britvi, za vsako polstotnijo pa en brivski strojček, za vsak vod po ene večje ustne orglice in po dva aparata za ogrevanje robcev. Kot dodatek so dobili posamezni oddelki povrh še po eno srednje veliko pošiljko cigaret v zavojčkih. Marsikateri paket pa je imel priloženo tudi pismo ali voščilnico osebe, ki je darovala določene stvari. Za to priložnost pa so bile izdelane tudi različne božične značke 1914–1917.

No, ravno povsod pa tudi ni bilo tako, saj so se tudi na sveti večer bile hude bitke in tudi na ta večer so v krvavih

Srečno novo leto 1917, Koroška straža, 7. koroški pehotni polk

žaloigrah padali in umirali v mukah in trpljenju mladi fantje, vojaki vseh narodnosti in veroizpovedi. Soldati, natrpani v strelskih rovih, doma iz vseh delov Avstro-Ogrske monarhije, so se kljub družinskemu prazniku miru, ljubezni in topline z bajonetom in puško prerivali iz kotanje v kotanjo, iz rova v rov za vsako ped prekrvavljene zemlje in kamenja v spremljavi mračne simfonije topovskih granat, minometnih min, šrapnelskih kroglic, plina in sikajočih puškinih krogel z eno samo veliko željo – »preživeti«.

Tudi letos bomo v krogu domačih in najdražjih praznovali največji krščanski praznik božič in, ko bomo pri sveti maši ali na polnočnici pomolili za blagor in zdravje vseh domačih in tistih, ki nam nekaj pomenijo, namenimo tudi misel ali dve trpečim družinam, otrokom in vojakom na bojiščih široma po svetu, ki daleč od toplega objema in domačega ognjišča trpijo muke, ki jih prinese vojna ne glede na to, v katerem stoletju se bitke bijejo. Vse so krvave in zahtevajo svoj krvni davek in trpljenje najdražjih.

Blagoslovljene in mirne božične praznike želim.

Mitja Močnik

Mati Lukova

Marija Trampuž

Starejši prebivalci Vipave se bodo gotovo spomnili matere Lukove. Iz moje mladosti se sama še spomnim visoke žene s ruto na glavi v temnem dolgem krilu. O njej so govorili, »da je zelo pametna, če česa ne veš, pojdi vprašat mater Lukovo, ona je živ leksikon«. Stanovala je v Vipavi na stari št. 122, sedaj je to Laurinova ulica št. 4, lepo obnovljena stara hiša ob cerkvi sv. Štefana, ki jo krasijo kamnite stopnice. Njena zanimivost je tudi majhno okno na sprednji fasadi s kamnitimi okvirji, kjer lahko preberemo star vklesan napis »16 M IHS L 98«.

Mati Lukova je bila doma z Gradišča, pisala se je Durn. Rodila se je 1. 7. 1878, umrla leta 1977.

Poročila se je v Vipavo k Lukovim

in vzela za moža Franca Uršiča, ki je bil vpoklican v I. svetovno vojno in bil pogrešan v Galiciji. Z njim je imela hčerko Francko. V domačem arhivu se je ohranila fotografija moža Franca, ki jo je poslal svoji mladi ženi Mariji in na zadnjo stran napisal s svinčnikom: »Kadar mi kaj pišeš, mi moraš vedno podpisati. Bog Vas živi ter ohrani zdravje in zadovoljne!« Koliko lepih želja je veljalo domačim. Obojega je bil tudi sam potreben, pa je mislil na dom in družino. Kolikor sem mogla prebrati po sto letih, je napisal svoj naslov takole: »Marškompani N. 32 Feldpostaamt K.u.k in f Reg. I. datuma ni bilo moč najti. Marija je moža čakala, da se bo vrnil, a zaman. Na spomeniku padlih v I. svetovni vojni na našem pokopališču lahko preberemo njegove podatke: Uršič France, rojen 3. 1. 1880, pogrešan 1914«.

Vojak Franc Uršič

Mlada vdova Marija je pozneje drugič stopila v zakon in vzela za moža Franca Trampuža in z njim imela štiri otroke; Domineta, Franca, Slavko in Štefana. Naj bo ta zapis v spomin na vse vdove žene in matere, ki so v vihri strašne vojne izgubile svoje može in očete svojih otrok.

Magda Rodman

Moji predniki v prvi svetovni vojni

Bilo je prijetno jesensko vreme sredi oktobra na Vipavskem. Zgodaj zjutraj 18. oktobra se je moj oče, takrat še fant, Ivan Prelc poslovil od doma. Poziv k vojakom je dobil 15. oktobra 1916. Rojen je bil 23. aprila 1891 v Vipavi 144 kot najstarejši sin očeta Ivana. Zgodaj se je zaposlil in se počasi usposobil za poslovodjo v Škapinovi trgovini v Vipavi. Pripravljaj se je na poroko z mojo kasnejšo mamo, Julijo Kodre, rojeno 26. jan. 1889 v Vrhpolju pri Vipavi. Pa je prišla vojna in prekrižala načrte. Pričakoval je, da bo treba v vojsko, vendar ni šel ravno rad. A dolžnost je dolžnost.

Ivan Prelec, vojak

Tisto jutro navsezgodaj se je s kolesom in prtljago odpeljal do Prestranka, kjer je pri dobrem prijatelju shranil civilno obleko in kolo. Ne vem, kako je prišel v Postojno, morda peš. Tam bi se moral odpeljati s plačanim brzovlakom ob 9.30, a ga je zamudil. Čakal je naslednji vlak ob 12.50. Ko je čakal, je poslal Juliji prvo kartico. Vožnja z vlakom je bila kar dolga, do Dunaja, od koder je poslal sporočila 20. oktobra. Nekoliko si je lahko ogledal Dunaj, potem pa naprej.

Z Dunaja se je odpeljal 20. oktobra zvečer proti Češki. Zdaj je imel že naslov: K.u.K. Sch. A R no 28. Za prenašanje prtljage so imeli črne lesene kovčke, kar se da težke in nerodne. Tisti očetov kovček je bil še dolgo pri nas doma na podstrešju.

Seveda na bojiščih so bili v rabi nahrbtniki.

Pripeljal se je v kraj Josefstadt – Josipovo. Od tam se je oglasil 26. oktobra. Sporočil je, da so se novinci preoblekli v vojaške uniforme in začeli vojaške vaje. Večkrat je stal na straži in tiste noči so bile še posebno dolge. Na karticah, ki jih je pošiljal Juliji, je omenil, da piše dnevnik. Žal se ni ohranil. Pisal je tudi bratu Lojzetu na bojno črto, tako se je izrazil. Torej je bil brat Alojz Prelec, rojen 20. marca 1894 v Vipavi 144, že pred njim vpoklican in je bil takrat že na bojišču. Ivan je tudi sporočal, da je kmalu za njim prišlo več vipavskih fantov, tudi njegov prijatelj Ivan Silvester iz Vipave. To je bilo 24. novembra. Vsi, je pisal, pričakujejo, da bo kmalu prišlo do miru in se bodo vrnili domov. Težko je čakal kakšnih sporočil od domačih, a prve kartice so prišle šele 9. novembra. Kako jih je bil vesel. Na vežbališču fantom še ni bilo hudega in v prostem času so se šli slikati. Tudi moj oče se je parkrat slikal. Ohranjene so tri njegove fotografije, ki jih je verjetno poslal v Vrhpolje.

Ivan Prelec

Vaje so se končale in 29. decembra, je sporočil iz Gradca, da pošilja pozdrave s poti na branik domovine. Pred odhodom na bojišče je še poslal svojo sliko v uniformi. Od tedaj lep čas ni bilo več nobene pošte. Vojna je trajala že več kot dve leti. In že spomladi leta 1915 je napovedala vojno Avstro-Ogrski tudi Italija, prejšnja zaveznica. Odprla se je še tirolska in soška fronta. Kje vse se je moj oče bojeval, vem le toliko, kolikor je kasneje pripovedoval. Bil je pri 28. težkem havbičnem polku, torej pri težkih topovih, imenovanih havbice. Vojaki so si izkopavali strelske jarke, za topove havbice so izdelali posebne bunkerje. K topovom je bilo treba dovažati velike in težke granate. Iz skladišč municije so jih pripeljali na vozeh s konji, do topa pa so jih vozili v samokolnicah. V tistih jarkih ni moglo bit ravno prijetno, a živeli so. Mojemu očetu se je zdel posebno smešen neki Romun, ki je v jarku trdno spal. Ni se prebudil, ko bi se moral umakniti samokolnici z granato, ki jo je moral oče prepeljati k topu. Zato je zapeljal kar čezenj. Tudi zdaj se ni zbudil in nič mu ni bilo. Trdoživ kot le kaj.

Na soški fronti so avstrijske čete dobro napredovale in prišle do reke Piave. Tu pa se je bojna sreča obrnila. Italijani so dobili dodatne armade in Avstrijci so se morali umikati. Pri umiku je bilo nekaj zmede, slaba oskrba in podobno. Oče je rad pripovedoval, kako mu je furlanska kmetica prinesla culico polente, ko si je lačen utiral pot nazaj proti svoji enoti. Vse življenje ji je bil hvaležen.

Čez eno leto, 29. novembra 1917, se je spet oglasil z razglednico z Reke – Fiume. Naslov je bil Ung. Rotes-Kreuz-Spittal 11, Fiume 6. Kaže, da je zbolel in so ga poslali v to bolnico Rdečega križa. Medtem so tudi na Vipavskem preživljali marsikaj hudega. Mama, Julija Kodre, je kasneje pripovedovala, da je enkrat prišlo

sporočilo, da je Ivan Prelec padel. To je bil za njo hud udarec z dosti trpljenja. Na srečo se je čez čas zvedelo, da je padel nekdo drug z enakim imenom.

A možnost, da koga ne bo več nazaj, je bila dan in noč prisotna. Poleg tega je bilo v tistih krajih vedno več vojaščine, saj fronta je bila vedno bliže. Pojedli so vse užitno, nastanjeni povsod po hišah. Ljudje so bili lačni in pojavljale so se bolezni. Tudi moja mama je dobila tifus. Prebolela ga je, a ne čisto brez trajnih posledic.

Moj oče si je v tistih mrzlih mokrih jarkih nakopal hudo revmo. Tako je omagal, da so ga poslali v Varaždinske Toplice. Prva njegova pošta iz toplic je bila datirana 2. aprila 1918, zadnja pa 2. maja 1918. Tu se je zdravil, se spočil in temu primerna so bila besedila kartic, kar v pesmicah.

Naj eno navedem. »V duhu se sprehajam tam, po naših logih dan na dan.

In sen v vseh nočeh po naših vodi me bregeh.

A tam dolina mirnih sni mladosti ljube in vseh dni

mi zemlje naše rodni kraj, najlepši je, je meni raj.«

Tako se mu je tožilo po domačem kraju.

Ko je bilo zdravljenje končano, je bil spet nekaj časa v Josipovem, od koder sta prišli še dve kartici z datumi 26. junija in 6. avgusta 1918. Bilo je že zadnje leto vojne. Kje je bil še tiste mesece, ne vem. Ker je bil tudi telefonist, je, tako si mislim, kaj več vedel, kaj se dogaja. Avstro-Ogrska se je bližala razsulu. Malo pred koncem vojne je bil v Arlonu v Belgiji. Ko je dobil ukaz, da gre drugi dan na fronto, si je pridobil en dan odloga, češ da je bolan, in ponoči pobegnil.

To pot domov je rad pogosto pripovedoval. V vojski ni maral nobenega odlikovanja in povišanja, čeprav so mu ponujali. Vse je odklonil. Ko je končno prišel domov, je moral spet bežati, spet pred Italijani, ki so že zasedali Primorsko.

Drugačno usodo je doživel Ivanov brat, stric Lojze. V eni od bitk, najbrž nekje na soški fronti, je bil hudo ranjen v nogo. Ni se mogel niti premakniti niti govoriti. Ko so prišli sanitejci in pobirali preživele, so šli kar mimo njega, misleč, da je mrtev. V obupu, da bo kar tam umrl, se mu je posrečilo, da je zažvižgal. Eden od sanitejcev je žvižg slišal, prišel pogledat – in bil je rešen. Noga je bila tako poškodovana, da so mu jo morali odrezati. Dobil je protezo – leseno nogo. Kljub invalidnosti je kasneje vodil kmetijo, se poročil, imel dva sina in normalno živel.

V mamini – Kodretovi rodbini vem, da je bil v vojski njen bratranec

Anton Kodre, rojen 17. julija 1886 v Gornji Branici, Kodreti 7. Njegov oče Anton Kodre sen. se je poročil z Ivano Mahnič, sestro kasnejšega škofa Antona Mahnič. Njun sin Anton jun. je ob podpori strica škofa študiral pravo v Gradcu in ga končal pred začetkom vojne. Zaradi izobrazbe, mislim, je imel čin rezervnega poročnika. Vpoklican je bil že leta 1915. Dve leti je bil na raznih bojiščih in dvakrat odlikovan. V času vojne je

Ivan Prelec – desno zadaj

tudi pripravljaval doktorat in bil 18. maja 1917 promoviran za doktorja prava na Dunaju. Istega leta, 20. avgusta, je bil imenovan za nadporočnika. Služil je v 4. bosansko-hercegovskem pešpolku. Vse gornje podatke sem prebrala v starih Slovencih, dosegljivih na internetu.

Stric Anton je imel mlajšega brata Anona Kodreta, rojenega 7. marca 1894 v Kodretih 7. Tudi ta je bil avstroogrski vojak, a vemo samo to, da se iz vojne ni vrnil. Kdaj, kako, kje je umrl in kje je pokopan, od zdaj živečih ni nikomur znano.

Pavel Kobal – spredaj drugi z desne

Vojak v prvi vojni je bil kasnejši sorodnik, Pavel Kobal, ki se je po vojni priženil h Kodretovim v Vrhpolje. Poročil se je s sestro moje mame, Katarino Kodre. Stric Pavle, kot smo mu rekli, je bil v podobni enoti težkih topov kot moj oče. A njegovo delo je bila skrb za konje. Morda si je malo izsilil to službo, ker je imel konje neznansko rad. Od njega je zašla v moj arhiv skupinska slika z njim v snegu in z menažkami v rokah, torej pri najbolj pomembnem opravilu.

Zapisa Marija Prelec

Konec prve svetovne vojne

Mnogo se je pisalo o začetku – a o koncu malo, ker se je končala za vsakega ob drugem času in v drugem kraju.

Seveda se konca ne spominjam, a dobro so se ga spominjali moji starši in nam o tem večkrat pripovedovali. Moji starši so se poročili v začetku l. 1918, tako da sta se moja starejša sestra in brat rodila v Zagrebu, kamor se je zaradi negotovih razmer zatekla mati. Živo nam je pripovedovala, kako je D'Annunzio prodril z vojaki do Bakra, kako so pred italijanskimi vojaki vsi okna zapirali in jih odpirali, ko je prišla jugoslovanska vojska. Velikega železnega mosta čez Rečino se še sama dobro spominjam. Otroci jugoslovanskih državljanov, ki so stanovali na Reki, so lahko hodili na Sušak v šolo – in celo od prvega razreda. Otroci do 11. leta niso potrebovali nobenih dokumentov za prečkanje meje, maloobmejne smo dobili šele z enajstimi leti. Sušak je država Jugoslavija favorizirala, sama se spominjam naglega razvoja mesta – zdelo se mi je podobno kot kasneje Nova Gorica. Na cestah ni bilo mnogo prometa. A veste, da so tudi takrat bile problem italijanske pokojnine? Neke delavke, ki so delale v eni reški tovarni, a živele v Sušaku, so prišle takrat, ko sem že hodila v šolo in sedela v kotu z ročnim delom, k mojemu očetu, ki je bil odvetnik. Očetu so dopovedovale svoje težave in v roke vzele moje pletivo – ter ga dokončale – in kolikor mi je znano, tudi penzijo dobile.

9. oktobra je minilo 80 let, kar so v Marseillu ubili kralja Aleksandra. Tega se zelo dobro spominjam, saj sem hodila v prvi razred osnovne šole. Truplo pokojnika so pripeljali z ladjo iz Marseilla, tako da je bil pogreb šele čez 9 dni. Vrstile so se žalne slovesnosti. Mati pa je v izlogu neke slaščičarne, čigar lastnik je bil Slovenec, prebrala pesem, ki jo je napisal 12-letni lastnikov sin. Pesem ji je bila všeč in jo je prepisala ter pokazala sokolski prednici – saj smo vsi otroci bili Sokoli. Prednici je bila pesem všeč in dejala je, da se bo Nada najbrž te pesmi naučila. Tako sem takrat v dvorani prvič govorila slovensko, a nisem niti slutila, da bom na stara leta do smrti slovensko govorila. Pesmi se dobro spominjam:

*Viteški si junak bil, ljubitelj svoje domovine,
viteško si kri prelil za vse slovanske sine.
Zato počivaj v miru in kar je bilo tebi izvršiti nemogoče,
bomo mi s tvojim sinom izvršili v bodoče.*

Moj mož je bil takrat že prvič poročen, bil je v internaciji v Kalabriji in mi je pravil, da so Kalabreži jokali ob tej novici. Sama pa se dobro spominjam, da so bile govorce, da so v atentat vpleteni fašisti in da so se hrvaški teroristi urili na Madžarskem na nekem posestvu, ki se je imenovalo Janka Pusta.

Kasneje, ko je 1941. leta Pavelić osnoval Nezavisno državo Hrvaško, je odkrito priznaval vpletenost v atentat v Marseillu.

Moj svak Nande Jamšek iz Lož je kot zdomec bil v Marseillu in mi je povedal, da je na tleh na ulici spominska plošča tam, kjer je bil izvršen atentat – čigar nedolžna žrtev je bil tudi francoski zunanji minister Bartoux.

Tega se po 80 letih spominjam.

Nada Kostanjevic Ružič

Pogled v šolsko kroniko Ljudske šole v Vipavi 1895–1919

V tem času je bil v Vipavi kot šolski vodja zaposlen učitelj Anton Skala. Skrbno in zgledno je pisal šolsko kroniko, ki se je ohranila po zaslugi vipavskega obrtnika Antona Furlana. Pred uničenjem jo je rešil in jo imel dolga leta spravljeno v svoji hiši v Vipavi. Sedaj pa jo hrani Pokrajinski arhiv v Novi Gorici.

Skalarjeva kronika je zanimiva, saj je vanjo po datumih vestno zapisoval važne dogodke na šoli, pa tudi vse politične in gospodarske dogodke v Vipavi.

Tako je zapisal v svojih zanimivih zapisih, s katerimi je spremljal čas pred in med I. svetovno vojno.

1. marca 1912 je v Vipavo prišla težka haubična divizija iz Galicije z železnico preko Krakova v Štanjel in peš v Vipavo, kjer jo je občina slovesno sprejela. Trg je bil ves v zastavah, igrala je godba iz Gorice. Ob tretji uri pa je bil v hotelu banket, ki ga je priredila občina oficirjem na čast. Udeležil se ga je župan Josip Petrovčič in občinski uslužbenci. Šolski vodja A. Skala pa je bil slavnostni govornik. Po banketu ob sedmi uri zvečer je občina pogostila v Petrovčičevi gostilni vse moštvo z golažem in vinom, ob osmi uri pa v Hrovatinovi gostilni vse podčastnike. Vojaštvo je bilo nastanjeno po hišah.

***

1. aprila 1914 se je pričela graditi na Grubljah proti Vrhpolju nova vojašnica.

Avtor šolske kronike v letih 1895 – 1919 nadučitelj Anton Skala se je rodil leta 1858 na Koroškem. Bil je tudi član postojnskega okrajnega šolskega sveta od leta 1900 pa vse do leta 1914. Na fotografiji je njegova žena Ana Maslo. Fotografiral l. 1903 Ivan Može (PANG, zbirka fotografij 176, fasc. 20)

Naslovnica *Kronike ljudske šole*

pripravljali na odhod na vojsko. Težki topi so bili s cvetjem opleteni. Pred odhodom je bila sveta maša na Policah. Šli so z velikim navdušenjem na vojsko. Dekleta in žene opletle vse vojake. Pouk zaradi odhoda učiteljev na vojsko nereden. Dečki nabirali robidne liste za čaj, kotlovino za kanone.

***

Magda Rodman

Faksimile knjige Žige Herbersteina

Knjižnica Ivana Potrča na Ptujju je izdala faksimile Herbersteinove knjige *Gratae posteritati*, ki je opremljen s štirimi strokovnimi študijami.

Knjižnica Ivana Potrča na Ptujju hrani v zbirki knjižnih dragocenosti nekoč znamenito, danes pa manj znano delo slovitega Žige Herberstein *Gratae posteritati* iz leta 1560. Ptujski izvod je eden redkih ohranjenih koloriranih izvodov na svetu, posebno dragocenost pa mu daje podatek, da je bil nekdanji sestavni del bogate knjižnice družine Herberstein na Ptujju. Odslej je znamenito Herbersteinovo delo dostopno širši javnosti, saj ga je Knjižnica Ivana Potrča Ptuj v sodelovanju z Umetniškimi kabinetom Primoža Premzla iz Maribora izdala v faksimilirani izdaji, ki jo spremljajo strokovne študije več avtorjev.

Žiga Herberstein

Rodbina Herberstein je bila na današnjem slovenskem ozemlju prisotna več stoletij in so pomembno sooblikovali našo zgodovino. Najznamenitejši član te rodbine je bil Žiga (Sigmund) baron Herberstein (1486–1566). Kot diplomat ter humanist, poliglot in kozmopolit je v službi cesarjev Svetega rimskega cesarstva iz dinastije Habsburžanov naredil odlično kariero in močno pripomogel k družbenemu vzponu svoje rodbine. Žiga Herberstein se je rodil leta 1486 v Vipavi. Osnovno šolanje je opravil v rojstnem kraju, kjer se je tudi naučil slovenščine, študij pa je vpisal leta 1499 na dunajski univerzi. Po končanem šolanju se je sedem let posvečal vojaški karieri in se izkazal kot pogumen mož in dober strateg. Leta 1514 ga je v službo vzel cesar Maksimilijan I. Naslednja štiri desetletja je kot habsburški diplomat opravil 69 službenih potovanj v nemške dežele, na Dansko, Poljsko, Ogrsko, v Španijo, Rusijo, Švico, Italijo, Francijo, v vojaškem taboru

pri Budimu pa se je srečal tudi s sultanom Sulejmanom Veličastnim, takrat prvim sovražnikom krščanskega sveta. Dvakrat je Herberstein obiskal Rusijo oz. Moskovsko kneževino (1517, 1526), jo raziskoval in nato tudi prvi podrobno opisal v znamenitem delu *Moskovski zapiski* (1549). Umrli je na Dunaju leta 1566 v osemdesetem letu starosti in je pokopan v tamkajšnji cerkvi sv. Mihaela.

Škatla s faksimilom in zvezkom študij

dela manj poznana, imajo veliko dokumentarno vrednost in so pomemben vir za zgodovino 16. stoletja. Eno takih je tudi njegovo v latinščini napisano delo *Gratae posteritati*.

Gratae posteritati iz leta 1560 je druga izdaja tega dela in eno od sedmih Herbersteinovih avtobiografskih del. Naslov lahko prevedemo kot Ljubemu zanamstvu ali Dragemu zanamstvu. Delo je vsebinsko razdeljeno na tri dele. Po uvodnem nagovoru sledi kronološko in analitično zasnovan pregled Herbersteinovega življenja in dela. V njem podaja avtor v lapidarnih stavkih svoj življenjepis z navedbo poglavitnih nalog, ki jih je opravil v vojaških in upravnih službah in kot dostojanstvenik na dvoru ter na potovanjih pri raznih evropskih vladarjih, predvsem pa dvakrat v Moskoviiji in na turškem dvoru. Ob tekstu je Herberstein dodal portrete odličnih osebnosti svojega časa, pa tudi svoje portrete – večji del teh sta po njegovem naročilu izdelala odlična grafika Augustin Hirschvogel in Donat Hubschmann.

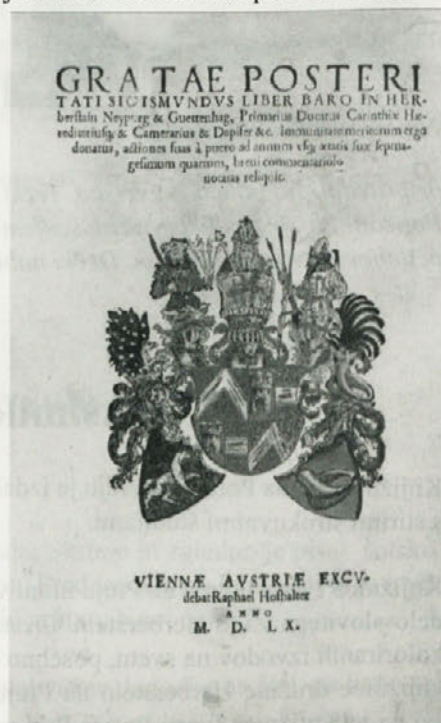
Študijska izdaja

Zaradi velikega zanimanja, ki ga je bilo delo *Gratae posteritati* deležno v javnosti in zaradi potrebe po zaščiti izvornika je Knjižnica Ivana Potrča Ptuj v sodelovanju z Umetniškim kabinetom Primoža Premzla izdala faksimile, ki ga spremlja obsežna študijska izdaja. Gre za znanstveno monografijo, ki vsebuje prevod dela v slovenski jezik (ki je tudi prvi prevod dela nasploh), izčrpen komentar k prevodu in štiri spremne študije, ki z različnih vidikov osvetlujejo vsebino in pomen dela ter prinašajo nova spoznanja o njegovem avtorju, nastanku dela in njegovi vsebini.

Avtor prevoda z izčrpnim komentarjem je dr. Matej Hriberšek. Spremne študije so poleg njega prispevali še dr. Dejan Zdravec (*Rodbina Herberstein in njen najznamenitejši član Žiga baron Herberstein*), dr. Polona Vidmar (*Diplomat in njegova imenitna oblačila: ilustracije v Herbersteinovih Gratae posteritati*) in dr. Jedert Vodopivec Tomažič (*Ptujski Gratae posteritati, 1560: struktura, materiali, poškodbe in posegi*). Vsa besedila v študijski izdaji so v slovenskem jeziku, spremne študije imajo angleške povzetke.

Vsebina in pomen

V zadnjem desetletju svojega življenja je Žiga Herberstein napisal več avtobiografskih del, a se je v zgodovino zapisal predvsem kot avtor *Moskovskih zapiskov*. Čeprav so ostala njegova druga

Naslovnica knjige *Gratae posteritati*

Vsebina kompleta bibliofilske izdaja v sto izvodih: faksimile *Gratae posteritati* (120 strani, ročno oštevilčeni izvodi), študijska izdaja *Gratae posteritati* (292 strani), listina o lastništvu, ročno izdelana šatulja, prevlečena z modrim platnom. Cena kompleta je 1.320 evrov, razdelili pa so jih tudi večjim knjižnicam po Sloveniji, tako da bo Herbersteinova knjiga poslej dostopna širši javnosti.

Ivo Žajdela

Ob izdaji faksimil knjige Žige Herbersteina so strokovni sodelavci povedali naslednje:

Dr. Dejan Zdravec:

»Slovensko zgodovinopisje svojega, v Vipavi rojenega in slovensko govorečega, rojaka do danes še ni počastilo na način in na tisti ravni, ki mu, po dosežkih sodeč, pripada.«

Dr. Matej Hriberšček:

»Na Žigo Herbersteina kot pisca večina ljudi gleda precej enostransko, saj vedno najprej pomislimo na njegova Moskvske zapiske; ob njih so njegova druga dela dolgo ostajala v ozadju, tudi *Gratae posteritati*, a povsem neupravičeno, saj je njegova dokumentarna vrednost izjemna za spoznavanje zgodovinskega dogajanja prve polovice 16. stoletja.«

Dr. Polona Vidmar:

»Izvod *Gratae posteritati*, ki ga hrani Knjižnica Ivana Potrča na Ptuju, je bil najkasneje od 19. stoletja v lasti rodbine Herberstein. Pomenljivo je, da so Herbersteini hranili izvod druge latinske izdaje avtobiografije iz leta 1560 in ne prve, ki je bila natisnjena leta 1558, prav tako pri dunajskem tiskarju Rafaelu Hoffhalterju. Prva latinska izdaja je bila skromneje ilustrirana kakor druga, predvsem v njej še ni bilo šestih celopostavnih portretov Žige Herbersteina. Obe izdaji sta pomembni tudi za zgodovino ilustrirane knjige in zgodovino grafičnega oblikovanja.«

Dr. Jedert Vodopivec Tomažič:

»Poleg koloriranih grafik in velike zgodovinske vrednosti izvoda *Gratae posteritati* iz leta 1560, ki ga hrani Knjižnica Ivana Potrča Ptuj, je prav preperelost papirja pod in okoli koloriranih grafičnih upodobitev tista, ki narekuje posebno hrambo in veliko omejitev pri uporabi. Izkazalo se je, da kljub konservatorsko-restavratorskima posegoma leta 1987 in 2013 stroga omejitev uporabe ni dovolj za obvarovanje pred nadaljnjimi poškodbami, zato je bila odločitev za izdajo faksimila še toliko bolj utemeljena.«

Leonardo da Vinci – avtor prvega ohranjenega načrta urejanja voda na ozemlju Slovenije

Leonardo da Vinci je za gotovo eden največjih umov v zgodovini. V knjigi Leonardo za telebane je opisan kot umetnik, vojni in gradbeni inženir, znanstvenik, strojni inženir in iznajditelj, arhitekt in prostorski načrtovalec ter filozof in mislec.

Leonardovo zanimanje za vodo povezujejo z dvema velikima poplavama reke Arno v Italiji v času njegovega otroštva. Leonardo je želel zbrati svoje obširno vodarsko znanje v knjigi za naslovom Teza o vodi s petnajstimi poglavji: o bistvu vode, morju podzemnih rekah, površinskih rekah, naravi brezna, ovirah, produ, gladini vode, stvarih v vodi, urejanju rek, vodovodih, kanalih, strojih, ki jih poganja voda, naraščanju vode in uničenju, ki ga povzroča voda. Na žalost ni Leonardo te knjige nikoli dokončal.

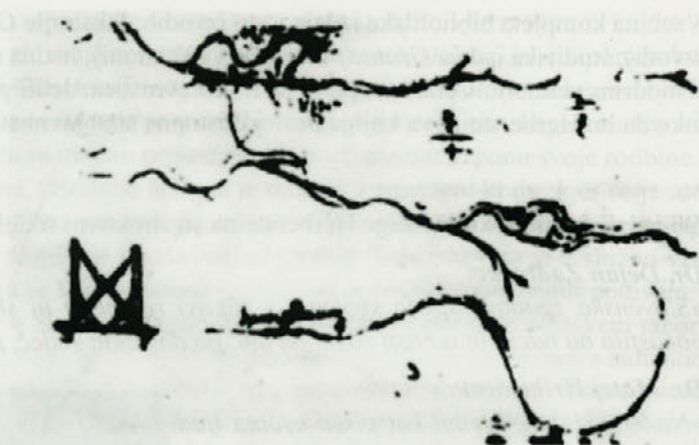
Leonardo se je velik del življenja preživljal kot svetovalec za vojaške zadeve, v letih 1483–1499 v Milanu in 1502–1503 v Rimu. Krajše obdobje v začetku leta 1500 ga za vojaškega svetovalca najame Beneška republika. V drugi polovici 15. stoletja je za nas pomembno širjenje turške države na Balkan, pri čemer turške čete že od leta 1408 vpadajo na območje Slovenije, posebno intenzivni so ti vpadi v zadnjih desetletjih stoletja. Vzporedno se krepi turška vojna mornarica in ogroža Benetke tudi po morju. Turki bi lahko Beneško republiko že v 16. stoletju izrinili z območja Jadranskega morja,

Poskus lokacije Leonardovega Goriškega jezera (S. Sitar - P. Svetik)

vendar je bil njihov primarni cilj Panonska nižina, ob Jadranskem morju pa Dalmacija. Zaradi odprte Furlanske nižine je Benečane skrbelo možnost, da bi turška pehota in konjenica vdrla v Furlansko nižino in po kopnem obkolila Benetke. Turki so leta 1499 vpadli v Vipavsko dolino in Furlansko nižino. Leonardo je predlagal ukrepe tako proti turški mornarici (posebno opremljeni potapljači bi navrtali turške ladje) kot tudi proti turškim kopenskimi silam tako, da bi potopili reki Sočo in Vipavo z izgradnjo pregrade. V dokumentu Codex Atlanticus, delu v dvanajstih zvezkih, ki vsebuje Leonardove zapiske in načrte iz obdobja od

Skica reke Vipave, Leonardo 1500

1478 do 1519, je ohranjeno njegovo poročilo za uradno komisijo. Teren je najverjetneje obiskal v začetku marca 1500 pred sejo komisije 13. marca. V Codexu je ohranjena njegova skica, izdelana z rdečo kredo s terenskega ogleda, kjer je zabeležil 'Ponte de Goritia' (most v Gorici) in 'Alta Vilpago' (Stara Vipava). Opis druge lokacije terenskega ogleda najdemo v njegovih kasnejših zapiskih, govori o transportu artiljerije, »ki naj bo izvedena tako, kot sem predlagal za Gradiško v Furlaniji«.

Njegovi zapiski: »Pazljivo sem raziskoval razmere ob reki Soči«. Zabeležil je kote poplavnih voda. Pogovarjal se je z domačini, »od lokalnih prebivalcev sem se naučil, da ...«. Nekaj od svojih priporočil je udeležil pozneje, saj se ob francoskih gradnjah spominja, »naj bodo pragovi premični, kot sem jih načrtoval v Furlaniji«. Zanimivo je, da je Leonardo načrtoval ukrep obrambnega jezera na ozemlju, ki je v tistem trenutku pripadalo zadnjemu goriškemu grofu Lenartu, ki pa je slabo skrbel za obrambo pred Turki. Umrli je 12. aprila 1500, njegovo grofijo je podedoval Habsburžan Maksimiljan I. Benetke so skušale v vojni med leti 1508 do 1521 osvojiti ozemlje goriške grofije, a brez uspeha.

Sandi Sitar je v svojem članku Leonardovo goriško jezero v Kroniki opisal, kako je vedenje o tem Leonardovem načrtu našlo pot v slovenski prostor preko arhitektov Maksa Fabianija in Marka Mušiča. Skupaj z geodetom Petrom Svetlikom sta izdelala situacije treh možnih variant goriškega jezera: dve s pregrado na Soči takoj za pritokom Vipave, z višino pregrade 18 m oziroma 28 m ter širine 950 m, in tretjo, na lokaciji na reki Vipavi pri vasi Vas, višine 15 m in širine 80 m. Obrambo pred Turki bi okrepilo še topništvo iz Gorice in Gradiške. Leonardov projekt ni bil izveden, njegove ideje je uporabil 250 let pozneje Maks Fabiani za del trase načrtovane plovne poti Dunaj–Jadran.

Dr. Uroš Krajnc, univ. dipl. inž. grad.

Vzeto iz revije članov inženirske zbornice, letnik 17, št.71, 2014

Erzelj in njegov tabor

1. del

Erzeljski Tabor leta 1958

Sveti Orso

Aosta v severni Italiji: cerkev sv. Orsa

Vipavska brda so porasla z gozdovi, zasajena z vinogradi in pozidana z naselji. Med manjšimi je Erzelj v soseščini bolj znanih Goč. Sestavlja ga pet zaselkov, šteje pa le dobrih 70 prebivalcev. Med njimi je najbolj znan Tabor na 423 metrov visokem griču, na katerem je nastala prva naselbina. Tu je nekoč stal tudi grad, še prej pa predrimsko gradišče. Gradišče je verjetno bilo venetsko ali keltsko, kasnejši grad pa so postavili oglejski patriarhi. Bil je sočasen z gornjim vipavskim gradom, prvič pa je bil omenjen leta 1351, ko se je po svoji kapeli imenoval San Michele.

Ime Erzelj je seveda starejše. Etimologi menijo, da se je naselbina sprva imenovala Orsel, in sicer po kapeli, posvečene sv. Orsu, oglejskemu svetniku iz pozne antike. Pri nas praktično neznan svet mož je po različnih pričevanjih živel med 5. in 8. stoletjem, nekateri zapisi pa trdijo, da je umrl 1. februarja leta 529. Bil je pobožen duhovnik v tedaj še samotni cerkvi sv. Petra v današnjem italijanskem mestu Aosta, skrbel pa je tudi za tamkajšnje pokopališče. Bil je pravi božji človek, umirjen, skromen, prisrčen in altruističen. Skrbel je za uboge, obiskoval bolne, tolažil nesrečne in spodbujal obupane. Njegova posebnost je bila tudi velika ljubezen do ptic. Poleg svojega dušnopastirskega dela je tudi kmetoval: tretjino pridelka je namenil pticam,

Notranjost Orsove cerkve

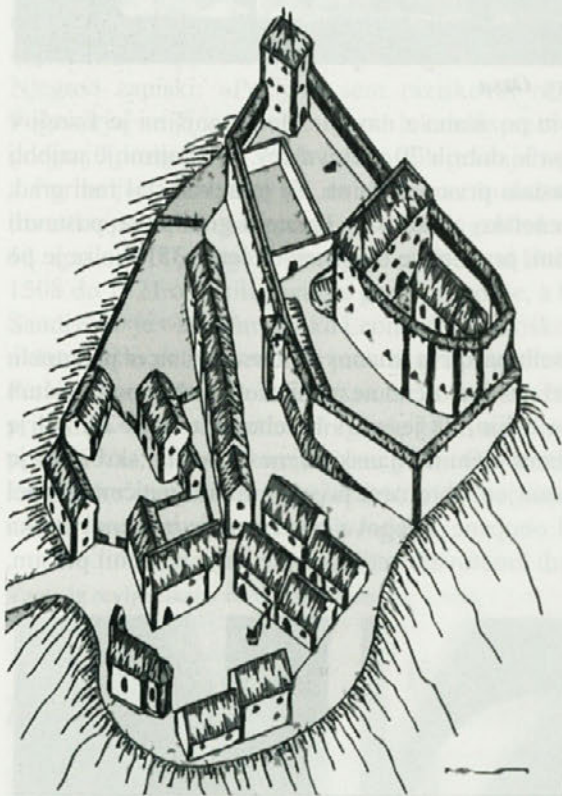

tretjino revežem, tretjino pa je obdržal zase. Zato ga upodabljajo s pastoralno palico v desnici in s ptico na rami. V svojem življenju ni počel velikih dejanj, njegova veličina je izhajala iz ljubezni do bližnjega. Naredil je menda tudi nekaj čudežev. Že vino iz njegovega vinograda da je bilo zdravilno. Ko je med veliko sušo zmanjkovalo vode celo za ljudi, je iz skal priklical studenec, ki še vedno teče. Ko je krajevni potok močno narasel in začel poplavljati, je naredil v vodi znamenje križa in že se je začela umikati. Ko se je k njemu zatekel vitez, ki mu je konjar izgubil najboljšega konja, ga je Orso poslal pomolit v cerkev, ob vrnitvi pa ga je konj že

Svetnikov relikvrij

čakal pred njo. Drugič se je k njemu zatekel služabnik krajevnega škofa Ploziana, ki mu je zaradi neprimerne obnašanja grozila huda kazen. Na Orsovo prošnjo je škof, ki po značaju ni bil vreden svojega položaja, obljubil, da bo slugi prestopok odpustil, ko se je ta brez strahu vrnil, pa ga je dal prebičati, mu obriti glavo in politi z vrelo smolo. Hudo jezen je tedaj sveti mož škofu napovedal, da bo umrl še pred svojim služabnikom. Že naslednje jutro so našli cerkvenega dostojanstvenika v postelji zadavljenega, ljudje pa so pripovedovali, da sta ga prišla umoriti »dva hudiča«.

Nekdanji Tabor z gradom in utrdbami

Svetega Orsa, ki je bil v dolini Aosta in širši okolici izjemno priljubljen, kličejo na pomoč v primerih živinskih bolezni, naravnih katastrof, nasilja in težavnih porodov, priprošnje pa naj bi zalegle tudi pri revmatskih obolenjih in bolečinah v hrbtu. Med letoma 945 in 1025 so verniki staro Petrovo cerkev povečali in posvetili sv. Orsu, ob njej pa ustanovili tudi kolegiatni kapitelj. Svetnikove telesne ostanke so leta 1359 vzeli iz kripe, jih položili v bogato cizeliran srebrn relikvrij in izpostavili

v cerkvenem prezbiteriju. Romarji pa še vedno radi obiskujejo tudi kripto. Do nekdanjega Orsovega groba se morajo splaziti skozi kratek ozek rov. Iz radovednosti so med njimi pogosto tudi ateisti. Eden izmed njih, doma iz Rima, je 22. septembra leta 2013 v svojem internetnem blogu presenečeno zapisal, da ga je že po 30 sekundah prenehalo boleti zapestje, ki si ga je že v mladosti poškodoval ob športu, prav tako so minile tudi vse težave s hrbtenico in se tudi po 35 dneh še niso vrnile. »Starim svetniškim legendam nisem nikoli verjel in tudi opranih možganov nimam,« je še dodal, »sedaj pa malo v strahu, malo pa v upanju čakam, kaj se bo zgodilo v prihodnje.«

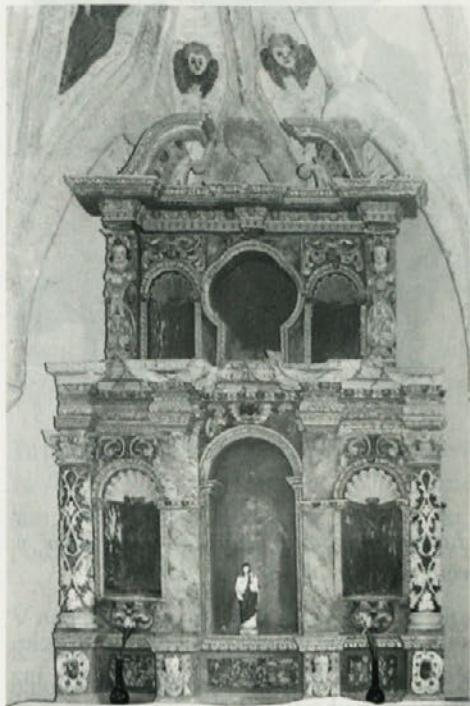
Zadni taborski stolp

Taborska cerkev svetega Lovrenca

Orso je bilo tudi osebno ime dveh oglejskih patriarhov iz 9. in 10. stoletja. Po latinskem pomenu imena bi Erzeltu lahko rekli kar Medvedjek, vendar bi bil kraj potem takoj manj poseben in Slovenija bi izgubila edino naselje z začetnico E. Erzelski grad so patriarhi praviloma podeljevali v fevd, imena njihovih vazalov pa niso znana. Eden med njimi je bil prebrisan in je posest v 14. stoletju brez vednosti patriarha prodal Habsburžanom. Okoli leta

Ostanek glavnega oltarja

Mati Božja z apostoloma

1500 so jo imeli v zakupu vipavski Edlingi, za njimi pa neki Fabiani, grajska stavba pa je bila v zadnji četrtini 15. stoletja prezidana v protiturški tabor. Vsa sedanja cerkvena ploščad je bila obzidana, počez pa je stal trietažni grajski palacij z dvoriščem, ki so ga obdajali utrjeni zidovi z grajsko kapelo na sredi. Obrambo je dopolnjeval še četverkotni stolp na severozahodni

strani. Pod utrjenim kompleksom se je stiskalo najmanj 18 pretežno dvoetažnih stavb s cerkvico sv. Lovrenca na južni strani. Po krajevnem izročilu je bilo sicer v taboru 72 objektov, vendar gre verjetno le za število prostorov, in ne hiš. Po prenehanju turške nevarnosti so se prebivalci tabora razselili na lažje dostopna kraje, opuščene stavbe pa so postale priročen vir gradbenega materiala. Ob koncu druge svetovne vojne je tako stal pokonci samo še šest metrov visok okrogel stolp ob vhodu v tabor, pa še tega so kmalu podrli in kamenje porabili za zidanje štale Petrovih na Lenivcu.

Drago Kolenc

Z dovoljenjem avtorja Vida Furlana iz Lokavca, sedaj bivajočega v Kopru, objavljamo njegovo prvo zgodbo iz knjige *Moje Življenje*, ki jo je izdal leta 2013.

Moja prva zgodba

Vid Furlan, rojen v letu gospodovem 1923, na pobudo svojih otrok pišem življenjepis v obliki zgodbe.

Naj začnem z zgodbico iz detinstva. Že kot 3-letni otrok sem se deklariral kot pravi antifašist. To lahko dokažem s pripovedovanjem v nadaljevanju. Gotovo je moji politični potezi botrovalo mamino pripovedovanje, ko se je s kom pogovarjala in močno poudarjala sovraštvo do te zlovešče stranke. Sicer ne brez razloga, pripovedovala ali pogovarjala se je predvsem z ženskami, ki so jo visoko cenile, kot strokovno osebo v njenem diplomiranem poklicu, babice. Govorila je: »Ti prokleti črnosrajčniki hočejo in celo zahtevajo, da se moram vpisati v njihovo stranko, če hočem prejeti koncesijo in seveda tudi državno plačo za opravljanje te vaše službe.« Zaključek pogovora je bil vedno ta, da ona že ne bo nosila črne srajce in da se tudi nikoli ne bo vpisala v partito fašista. »Naj imajo oni, oni fašisti tisto plačo in koncesijo. Dovolj mi je, da me ženske poznajo in me tako tudi zelo cenijo.« Naj omenim, da je z njeno pomočjo na svet privekal 2001 otrok, brez komplikacij.

Po tej razlagi preidem na svojo zgodbo. Namreč, vse to pripovedovanje mamice sem kot 3-letni deček dobro poslušal in vse registriral v svoj spomin. A vse je privrelo na dan, in zaradi tega je nastal problem. Takrat smo vsi otroci, predvsem iz naše družine, nosili nekakšna krilca, ne glede na spol, predvsem iz praktičnih razlogov (če je kaj odtekalo, je šlo kar na prosto, tako ni bilo treba skrbeti in tekati za vsakim otrokom ter brisati ali preoblačiti, saj nas je bilo preveč). To srajčko sem že močno prerasel in mama se je odločila, da mi mora sešiti drugo, seveda tudi večjo. Problem je nastal, kje vzeti blago.

Malo je pomislila, slučajno zagleda enega od svojih predpasnikov, ki ga ni veliko uporabljala, morda ga ni marala, ker je bil črne barve. Blago je bilo še kar solidno, ni bilo kaj dosti obrabljeno, mislila si je, to bo kar v redu srajčka. In tako vsa zadovoljna, da je rešila problem, razdre predpasnik, ter sešije Vitku novo srajčko. Ko je bilo to delo opravljeno me pokliče: »Vitko, pridi sem, sem ti zašila novo srajčko, pridi, da ti jo oblečem.« Jaz sem trmasto vztrajal, nekje v kuhinji ob ognjišču, in se nisem hotel odzvati maminemu klicu. Tako je bila primorana, da je prišla k meni, nekoliko z nejevoljo potegnila z mene staro srajčko in nato hotela obleči novo. Takrat pa je v meni nastal upor, nisem dovolil, da bi mi oblekla te grde in osovražene črne srajce. Razširil sem roke in noge, tako da me ni mogla obleči. Nekaj časa si je prizadevala in mučila, da bi me oblekla, in ker ji ni uspelo, se je razjezila in me hotela zgrda prisiliti, da bi dovolil, da mi jo obleče. Začela me je fliskati po nagi ritki, jaz pa sem v obrambo začel na ves glas kričati: »Mama, jaz ne bom pačista,« ona ni takoj razumela, kaj pravim, namesto fašista sem izgovarjal pačista, a je še naprej vztrajala in me kresala po ritki. Končno je le razumela, zakaj sem proti in kaj sploh govorim. Postal je tako žal, zakaj je tako grdo ravnala z mano. Prijela je črno srajčko, jo vrgla na tla in pohodila, mene pa stisnila k sebi in me dolgo tiščala v objemu, verjetno se je tudi njej orosilo oko. Tako, mislim, da sem s tem pripovedovanjem dovolj verodostojno dokazal, da sem bil v resnici pravi antifašist. Kako pa je moji mami uspelo sešiti drugo srajčko, ne vem, ker tega moj kompjuter ni zabeležil in ohranil v spominu.

Oče Latko in mama Lojzka pred hišo v Lokavcu, posneto okrog leta 1940

Franc Saleški Krašna,

rojen v Ljubljani 7. februarja 1887, umrl 7. januarja 1946 v Davči, Terčeljev sobrat duhovnik, konec leta 1945 nje gov dobrotnik in sopotnik v mučeniško smrt.

Razširjen življenjepis

7. januarja 2016 bo minilo že 70 let od zahrbtnega uboja Terčelja in Krašne v Štulčevi grapi v Davči. A medtem ko o Terčelju že kar veliko vemo, je v daljo pozabe umaknjena zavest o Krašni. Primerno je, da se ga spomni Vipavski glas, saj je bil po rodu Vipavec.

Osnovne merodajne podatke o duhovnikih hranijo tako imenovani 'šematizmi', škofijski letopisi, ki letno objavljajo podatke o župnikih in njihovih premikih po župnijah. Nadškofijski arhiv v Ljubljani razpolaga v zvezi s Krašno z letopisom 1935 in 1944:

XIII. Dekanija Ribnica.

125

24. Sv. Križ nad Jesenicami, župna cerkev povišanja sv. Križa.

P., brz. in žel. Jesenice na Gorenjskem (5 km). — Patronat: Lastništvo fužin na Savi. — Štev. preb. 313. — Okr. nač. in d. upr. Radovljica, okr. sod. Kranjska gora, — 933 m.

Šola: 1 razr.

Občina: Jesenice.

Župnik: Franc Sal. Krašna, r. v Ljubljani 7. febr. 1887, m. 12. jul. 1911. (Upr. 1927, ž. 1930.)

Letopis 1935

Krašna Franc Sal., r. Ljubljana 7-II-1887, m. 12-VII-1911. Župn. uprav. v Grčaricah (1941).

Franc S. Krašna, rojen 7. 2. 1887 v Ljubljani in v mašniška posvečen 12. 7. 1911, je leta 1935 župnik pri Sv. Križu nad Jesenicami. Leta 1944 pa že od 1941 župn. upravitelj v Grčaricah.

Te podatke povzema avtor edinega objavljenega življenjepisa Franca Krašne v *Palmah mučeništva – duhovniki 1946 do 1962*, ki pa ne pove svojega imena in virov, iz katerih črpa. Osebni podatki v škofijskem letopisu so skopi, ne podajo niti župnije rojstva, ki v Ljubljani ni samoumevna, a je potrebna za nadaljnje preverjanje podatkov o Krašnevi družini in njenem izvoru – v župnijski knjigi – *stanja duš* – *Status animarum*.

V nadaljevanju članka javnosti prvič na kratko predstavim nadaljnje preverjene podatke o duhovniku Francu Krašna, družini in izvoru družine ter življenjski poti. Podatki so povzeti po ugotovitvah koordinirane raziskave na okrogli mizi, ki jo je na Vnebohod 2013 sklical župnijski upravitelj pri Sv. Križu nad Jesenicami, gospod Urbanija. Raziskava sloni na nadaljnjih dokumentih v lasti Nadškofijskega arhiva v Ljubljani (NŠAL), Zgodovinskega arhiva v Ljubljani (ZAL), arhiva župnij Dolenja vas in Ribnica ter Sv. Križ nad Jesenicami. Sodelovali so župljani z dokumenti. Pa še pričevalec o smrti obeh duhovnikov Franc Peternelj iz Davče, zgodovinar Venceslav Demšar iz Škofje Loke in raziskovalka Marija Pegan, ki hranijo kopije dokumentov. Krašna so po izvoru iz Budanj v Zgornji Vipavski dolini, s strmin pod Colom, Goro in Podkrajem, koder teče stara rimska pot čez Hrušico na Logatec, v Vrhniko in Ljubljano.

Leta 1830 nastopi nova cerkvena delitev na Kranjsko in Goriško po rekah Hubelj in Vipava: levi breg pripade Ljubljanski škofiji, desni Goriški nadškofiji in metropoliji: Vipava, dotlej goriška pražupnija in dekanija, pripade ljubljanski škofiji. Vzporedno s cerkveno gre civilno-upravno delitev in gospodarski tokovi se

preusmerijo na Kranjsko. Vipavsko sadje, zlasti budanjske marelice, zaslovijo na tržnici v Ljubljani, potujejo v Selško dolino in na Dunaj.

Zgodovinski arhiv v Ljubljani hrani večje število domovnic z imenom Krašna.

Po večini samskih deklet, sezonskih delavk, prodajalk sadja na tržnici, ki so prijavile začasen dom v Ljubljani, pa tudi fantov, prodajalcev sadja in zidarjev. V Ljubljani si ustvarijo nekaj družin Krašna, potomci se v nadaljevanju selijo v Idrijo, v Trst in drugam. Po letu 1900 nastopijo še drugačni poklici: šivilja, gospodinjstva pomočnica, trgovska pomočnica, tovarniški delavec in železničar. Francu Krašna najbližja domovnica v ZAL se glasi:

»Krašna Johan, r. 18. 4. 1852 v Budanjah, poročen s Čebulj Sofijo, r. 1855
Otroci Sofija 1882, Ivan 1884, Franc 1886 in Francka 1888.«

Vendar Krašna Franca, rojenega 7. 1. 1887, med domovnicami v ZAL ni.

(se nadaljuje)

Marija Pegan

IZ NAŠE KS

Program dela za leto 2015

Pozdravljene Vipavke in Vipavci,

v krajevni skupnosti Vipava smo zavihali rokave, nastavili plug v novo brazdo in si v naslednjem letu zastavili naslednje cilje:

Letošnja sredstva za obnovo tržnice prenesejo v naslednje leto, ko bomo pridobili še manjkajoča sredstva za pokritje tržnice.

Občina je s svojim polovičnem deležem pri investiciji v mrliško vežico uveljavila predkupno pravico in odkupila del zemljišča od stečajne upraviteljice ter odkup še ostalih zemljišč za potrebe izgradnje mrliške vežice, prostora za žarni pokop ter raztros pepela.

Zgradil se je prehod za pešce čez magistralno cesto v ulico Na Produ, prehod za pešce čez cesto proti Vrhpolju, urejena je tudi makadamska pešpot ob glavni cesti do križišča pred vojašnico, tako da je sedaj urejena makadamska pot ob glavni cesti od križišča pri gasilnem domu do pokopališča. V prihodnjem letu so na občini rezervirana sredstva za popravilo dela pešpoti, ki jo je odnesla voda.

V naslednjem letu so iz občine rezervirana sredstva za obnovo javne razsvetljave v parku pred CUIO.

Za leto 2016 se prenese investicija v manjkajočo povezavo vodovoda med Vipavo in Zemonom.

V stari šoli se bo zamenjalo še manjkajoča okna na severni fasadi.

Na Glavnem trgu je za praznike postavljena smreka, trg smo praznično okrasili, za kar se TD Lanthieri in vsem okraševalkam in okraševalcem zahvaljujem in želim dobrega sodelovanja tudi v prihodnjem letu.

Vsem, ki ste s polepšanjem praznikov okrasili svoje vrtove, balkone, okna in fasade se lepo zahvaljujem. Pokažimo vsem obiskovalcem Vipave in turistom, da so pri nas dobrodošli in lepo sprejeti.

Posebna zahvala pa gre tudi vsem, ki ste po Vipavi postavili jaslice, znak miru in medsebojnega razumevanja in spoštovanja.

V prihajajočih praznikih vam želim mir in dobro, v prihajajočem letu pa obilo zdravja in medsebojnega razumevanja.

Za vsa vprašanja in pobude smo dostopni na elektronskem naslovu ks.vipava@vipava.si, lahko pa se obrnete tudi direktno na člane sveta krajevne skupnosti:

Anton Goričan	anton.gorican@gmail.com
Bernard Žgavec	bernard.zgavec@guest.arnes.si
Franc Ferjančič	franc.ferjancic@gmail.com
Helena Premrl	helena.premrl5@gmail.com
Ksenija Blazetič	ksenija.blazetic@gmail.com
Milena Ličen	biro.licenmilena@siol.net
Mirjam Klemše	mirjam.klemse@gmail.com
Mitja Lavrenčič	mitja.lavrencic@amis.net
Peter Skapin	peter.skapin@skapin.si

Peter Skapin,
predsednik KS Vipava

Zunanja obnova cerkvice sv. Jožefa na pokopališču v Vipavi

V mesecu oktobru smo izvajali obnovitvena dela na fasadi cerkvice na vipavskem pokopališču. Zgradili so jo med letoma 1818–1821. Celotno fasado z nadstreškom vhoda je bilo treba najprej temeljito očistiti s posebno pozornostjo na šestih spomenikih, ki so vzdani na fasadi in očiščeni zasijali v vsej svoji lepoti. Fasada cerkvice je bila zadnjič obnovljena 1975. leta, zato so bila ta dela več kot potrebna. Dela smo izvajali v zelo slabem vremenu, zato so se zavlekla in bila končana tik pred prvim novembrom. Fasado smo posebej zaščitili z zaščitno maso Rõfix in z dvakratnim premazom s silikonsko barvo po izbiri našega župnika Alojza Furlana. Vse delo je bilo

opravljeno na moj predlog prostovoljno in brezplačno ter v dogovoru z župnikom. Vrednost del je ocenjena najmanj od 4.000 do 5.000 evrov.

Ob tej priliki bi se mojim sodelavcem rad zahvalil. To so bili: Igor Oblak s svojo firmo OBLAK PLESK, AJDOVŠČINA, Tilen Kompara, s. p., Ajdovščina in Joško Ambrožič kot prostovoljec. Barve, material ter stroj za zaključno obdelavo fasade pa so prispevali: firma Bandelli iz Vipave, firma Rõfix, barvo za premaz fasade pa firmi SSP, d. o. o, Zemono 9, in CAPAROL iz Kranja.

Z lepim sodelovanjem in skupnimi močmi smo obnovili sakralno stavbo na našem pokopališču, ki je s tem postalo še lepše, kot je bilo prej.

Mojim sodelavcem pri obnovi fasade in svetu Krajevne skupnosti Vipava v prejšnjem mandatu se zahvaljujem za sodelovanje in želim vesel božič in srečno novo leto 2015, novemu vodstvu KS pa veliko uspeha za skupno dobro krajanov Vipave, Zemono in Nanosa.

Milan Poljšak

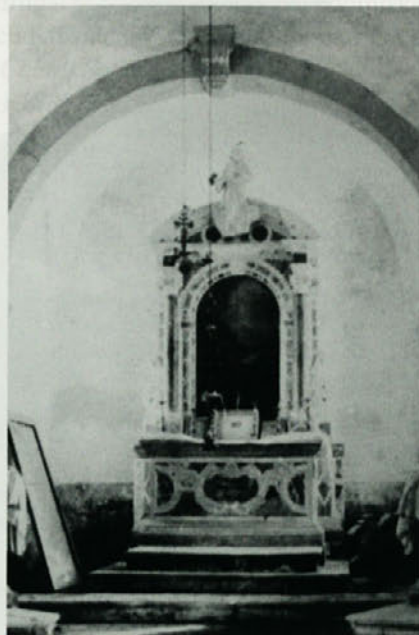

Obnova gospodarskega dela dvorca Lanthieri, 1. faza

Po uspešnem zaključku obnove rezidenčnega poslopja Lanthierjeve graščine v Vipavi konec novembra 2012 so se nemudoma pričele priprave na obnovo gospodarskega dela dvorca Lanthieri.

Julija 2013 je ministrstvo za kulturo objavilo javni razpis za sofinanciranje operacij preнове in obnove, celostne revitalizacije in modernizacije kulturnih spomenikov državnega pomena v lasti občin iz Evropskega sklada za regionalni razvoj v okviru Operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013 razvojne prioritete: »Povezovanje naravnih in kulturnih potencialov« in prednostne usmeritve: 3.2 »Mreženje kulturnih potencialov«. Razpis je bil odprt do začetka septembra 2013. V času trajanja razpisa smo pripravili vse potrebno ter pravočasno oddali vlogo in po uspešni dopolnitvi vloge tudi uspeli.

S podpisom pogodbe, ki sta jo podpisala minister za kulturo dr. Uroš Grilc ter župan občine Vipava mag. Ivan Princes, si je občina zagotovila 2.850.000,00 € nepovratnih sredstev za obnovo gospodarskega dela dvorca Lanthieri, oz. sofinanciranje upravičenih stroškov v deležu do 77,53 %. Glede na to, da je bilo razpisanih sredstev za obnovo celotnega gospodarskega dela premalo, se v tej fazi ne bo postavilo brvi do Gostišča Podskala in tudi ne v celoti obnovilo severnega objekta, kjer je bil obrat MIP-a.

Oltar iz cerkve sv. Marka

Po podpisu pogodbe za pridobitev nepovratnih sredstev je občina takoj pristopila k javnemu razpisu za izbiro izvajalca. Razpis za izbiro izvajalca obnove je potekal brez večjih zapletov.

Najugodnejšo ponudbo je dalo idrijsko podjetje KOLEKTOR KOLING d.o.o. s sponudnikom SGP ZIDRAD IDRIJA d.d.

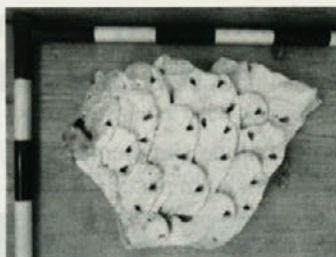
15. 5. 2014 je bila podpisana pogodba v vrednosti 3.626.829,96 €.

Projektno dokumentacijo je pripravila družba CASTRUM d.o.o. iz Ajdovščine, ki opravlja tudi strokovni in obračunski nadzor.

Glede na to, da je bilo potrebno najprej zagotoviti dostop do gradbišča, se je najprej postavilo začasni most, ki je montažni in se ga bo proti koncu obnove nadomestilo s pravim mostom. Postavitev montažnega mostu je bila pravi podvig, saj se ga je na trgu najprej sestavilo, nato pa s stotonskim dvigalom prestavilo preko kapele sv. Bonifacija na reko

Arheološke najdbe v obliki dekorativnih kamenih artefaktov.

Vipavo. Pri demontaži se bo ponovil enak postopek.

Pred samim začetkom obnove so arheologi temeljito pregledali notranje dvorišče z georadarji ter opravili sonde. V tem delu arheoloških raziskav se ni odkrilo nič posebnega, tako da se je z gradbenimi deli lahko pričelo.

Pri izkopavanju v notranjih prostorih (poglabljanju kletnih prostorov) je prišlo do odkritja ostankov oltarja iz cerkve sv. Marka. Arheologi družbe AVGUSTA, raziskovalna in storitvena dejavnost d.o.o. iz Idrije, so izkopali kar 48 kosov arheoloških najdb, v obliki dekorativnih kamenih artefaktov. Vse izkopanine se je očistilo in shranilo. Cerkev sv. Marka je do leta 1948 stala na jugovzhodni strani dvorca Lanthieri – med Lanthierijem in stanovanjskimi hišami. Kako so jo podrli in kdo jo je ukazal podreti, je opisal Venó Pilon v svoji knjigi Na robu, ki je izšla v letu 1965 pri Slovenski matici v Ljubljani. Gre za najstarejšo cerkev v Vipavi, ki je bila glavna cerkev do leta 1556, ko je cerkev sv. Štefana iz podružnične cerkve postala farna cerkev.

Dela na gradbišču sicer potekajo nemoteno, glavni problem pa je stalno deževje, ki precej moti dela, saj gospodarski del dvorca Lanthieri stoji v reki Vipavi. Največ težav se zaradi visokega vodostaja reke pojavlja na sanaciji zidov v reki in del v kletnih prostorih, saj jih je že nekajkrat zalila voda.

Zahtevki za evropska sredstva potekajo, kot je predvideno. Evropska sredstva črpamo v skladu s pogodbo. Ministrstvo za kulturo upravičena sredstva nakazuje na račun občine en dan pred plačilom situacij izvajalcem. Predvideni rok dokončanja del je 1. 7. 2015, ko naj bi po načrtih na osredjem dvorišču dvorca priredili predstavo ljubljanske opere.

**Jože Papež, tajnik občine Vipava,
vodja projekta**

VOŠČILO

*Sijajnejša je kakor sonce,
vsa ozvezdja prekaša.
Če jo primerjamo s svetlobo, jo prekaša,
njo pač zamenja noč,
modrosti pa ne premaga hudobija.
Modrost 7, 29–30*

*Spoštovane občanke, cenjeni občani!
Leto je spet zbežalo naokrog in že se obeta novo.
Tako kot vsa ostala bo prineslo raznolika čustva, vzpone in padce.
Pomembno je, da tako v dobrem kot slabem ostanemo stabilni.
Modrost nam bo zagotovo v pomoč.*

*V imenu Občine Vipava in svojem imenu vam želim
vesel božič in srečno novo leto 2015.*

župan, mag. Ivan Princes

Mednarodni znanstveni simpozij o kvasovkah v Vipavi 10. in 11. oktobra 2014

Nekatere stvari so nam prikrite, čeprav jih malone srečujemo skoraj vsak dan. Med takšne stvari sodijo tudi fermentacije s kvasovkami – se kdaj vprašamo, kako nastajajo kruh, vino ali pivo, ki tvorijo samoumeven del

Vina vinarjev zgornje Vipavske doline, lokalna hrana Gostilne Podfarovž in slaščice Bara Marjanca so razvajali udeležence mednarodnega simpozija o kvasovkah.

našega sveta? Poleg teh tradicionalnih živil se kvasovke uporabljajo tudi za proizvodnjo bioetanola – dodatka k bencinu za pogon avtomobilov, nekaterih arom, kot je denimo vanilija, oziroma celo zdravil, na primer artemisinina, ki je eno najbolj učinkovitih zdravil za malarijo, in inzulina. V ne zelo oddaljeni prihodnosti pa bodo lahko fermentacije s kvasovkami tudi v veliki meri nadomestile na nafti temelječo kemijsko industrijo, kot smo lahko slišali na nedavnem znanstvenem simpoziju, ki je gostoval tudi v Vipavi.

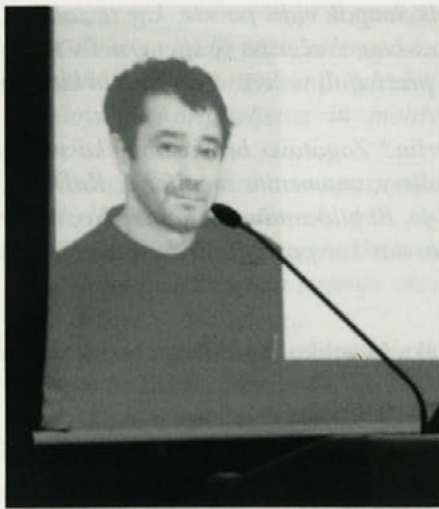

Srečanje z antično zgodovino Vipavske doline. Cesar Teodozij s spremstvom je pozdravil in nagovoril goste z vsega sveta. Kulturno izobraževalno društvo Teodozij z Vrhpolja je še enkrat več v svet ponoslo zgodbo o Bitki pri Mrzli reki, ki se je zgodila pred 1620 leti v bližini Vipave.

Med 9. in 12. oktobrom je v Novi Gorici in Vipavi potekal mednarodni simpozij o kvasovkah, ki je bil posvečen fermentacijam s temi mikroorganizmi. Udeležilo se ga je 240 raziskovalcev, študentov, profesorjev in predstavnikov industrije z vsega sveta. Predstavljali in razpravljali so o rezultatih svojih raziskav, snovali nova sodelovanja in nove projekte – ter spoznavali Vipavsko dolino, ki jih je prijazno sprejela. Dan in pol je predavanja ter druženja znanstvenikov gostila Vipava: v Lanthierijevem dvorcu ter v Škofijski gimnaziji so potekala predavanja, na 'placu' in v parku so se tkala nova znanstva in utrjevala stara prijateljstva.

Vipava je udeležence pozdravila obsijana s soncem, vrhunskemu strokovnemu programu pa se je pridružila tudi lokalna vrhunska ponudba hrane in pijače. Za odmore s kavo in neubranljivimi slaščicami so poskrbeli v Baru Marjanca, za kosili z lokalnimi jedmi v Gostilni Podfarovž. Izbor udeležencev je na sprejem na Zemono povabila Gostilna pri Lojzetu. V senci platan so svoje proizvode fermentacij s kvasovkami predstavili vinarji zgornje Vipavske doline: posestvo Tilia, posestvo Burja, kmetija Sutor, posestvo Štokelj, vina Guerilla, vina Sv. Martin in vina Jamšek. S svojo osebno stražo je presenečene in navdušene udeležence simpozija obiskal in nagovoril, v latinščini ter angleščini, tudi sam cesar Teodozij – hvala Kulturno izobraževalnemu društvu Teodozij, da so gostom predstavili tudi pomemben utrinek iz zgodovine Vipave in krajev ob njej. Poleg vsem omenjenim se organizatorji za podporo in pomoč pri izvedbi simpozija posebej zahvaljujemo še Občini Vipava in Škofijski gimnaziji Vipava.

Jure Piškur, znanstvenik, mentor in učitelj, ki je osnoval moderne raziskave vinskih kvasovk na Centru za raziskave vina v Lanthierijevem dvorcu v Vipavi. Simpozij je bil, po njegovem prezgodnjem odhodu nekaj mesecev pred dogodkom, posvečen njegovemu življenju in delu.

Najbolj zaslužen za gostovanje simpozija o kvasovkah v Vipavi je bil, žal pokojni, Jure Piškur. Prof. dr. Jure Piškur – Slovenec, ki je veliko večino svoje izjemno bogate kariere deloval v Skandinaviji – je bil od leta 2010 delno zaposlen na Univerzi v Novi Gorici. V laboratorijih Centra za raziskave vina pod streho Lanthierijevega dvorca je skupaj s sodelavci v nekaj letih vzpostavil v najnovejše svetovne smernice vpeto raziskovalno skupino, ki se ukvarja predvsem z novimi kvasovkami za vinarstvo. Prvi uporabni rezultati tega dela, v sodelovanju z vinsko kletjo Vipava 1894, so bili le nekaj tednov po simpoziju predstavljeni tudi v oddaji Ugriznimo znanost na TV Slovenija. Želeti si je, da bi kljub prezgodnji smrti prof. dr.

Piškurja njegove ideje in delo živeli naprej in prispevali svoj delež k razvoju doline, ki je Juretu v času, ki ga je preživel v njej, tako zelo prirastla k srcu.

Uroš Petrovič,
predsedujoči organizacijskemu odboru simpozija

IZ USTANOV IN DRUŠTEV

Iz ŠGV

Jesen na ŠGV v znamenju uspešnih tekmovanj in izmenjav

Šolsko delo na ŠGV se je konec oktobra že dodobra utirilo v vnaprej pripravljene kolesnice. Dijaki so se hote ali nehoti zagrizli v knjige, saj je potrebno do sredine januarja nabrati dovolj ocen, kljub temu pa je tako njim kot tudi profesorjem ostalo dovolj energije za priprave na številna tekmovanja ter domače in mednarodne izmenjave, četrtoletnikom pa za organizacijo tradicionalnega miklavževanja.

Prva v nizu letošnjih izmenjav je potekala v začetku oktobra, ko se je skupina dijakov pod vodstvom profesorice Martine Podbersič Smrdel in Nataše Sever za teden dni preselila v Berlin in raziskovala prisilno delo med 2. svetovno vojno. Ena od udeleženk, Klara Vrabc, je tako strnila svoja doživetja:

»Berlin je glavno mesto Nemčije z okoli 3,5 milijona prebivalcev, za nas pa tudi mesto, v katerem se (mogoče) najdemo še boljše kot doma. In kako smo to velemesto doživeli mi, ki smo tam preživeli dober teden: svetlo, živo, zeleno, hitro, preveliko, redilno, živahno, dobro organizirano – predvsem javni promet, »notenglishcity« in seveda »multi kulti« mesto.

*V Berlin pa nismo šli na turistični izlet (čeprav smo si pogledali še več, kot bi si v tem primeru), ampak v okviru izmenjave v projektu *Lifē stories behind history*. V muzejih in arhivu smo raziskovali prisilno delo med drugo svetovno vojno v Nemčiji. Pri tem smo izvedeli res zelo veliko novega in zanimivega o samem prisilnem delu, življenjskih pogojih pa tudi o posameznikih, ki so preživeli. Poleg tega pa smo spoznali nove ljudi in razširili svoje (pri nekaterih sicer skromno) nemško besedišče.*

Naši dnevi so bili zelo zabavni. Zjutraj se zbudiš sredi gozda in potem v dobrih petih minutah prispeš do prvega avtobusnega postajališča, mimo katerega vsakih deset minut pelje avtobus. Potem preživiš dopoldne v družbi nemških dijakov in raziskovanju o prisilnem delu v muzeju ali v arhivu. Popoldne pa

Na izmenjavi v Berlinu.

odlično izkoristiš čas z raziskovanjem Berlina, se mogoče kdaj zgubiš, ampak vidiš pa vse, kar te zanima. Med vsem tem pa se ničkolikokrat presedeš z avtobusa na u-ban pa na s-ban, zvečer pa se spet vrneš v tišino zelenega gozda, v majhno hišico, ki je bila naš dom. Tako smo skupaj preživljali večere ... ob čaju in klepetu ..., profesorici pa sta pridno načrtovali naslednji dan.

In kaj vam bomo obvezno pokazali, če boste šli kdaj z nami v Berlin? Zagotovo brandenburška vrata, Siegessäule, Tiergarten, Alexanderplatz, mestni center, East Side Gallery, znamenite semaforje, KaDeWe, živalski vrt, DDR muzej, Friedrichstraße in seveda vse uporabne WC-je. Bi bilo zanimivo, kajne? No, če ste kdaj namenjeni v Berlin in potrebujete nekoga, ki je tam skoraj doma, nas kar povabite zraven, z veseljem bomo šli z vami.«

Spomladi nam bodo vrstniki iz Berlina obisk vrnili in do takrat nas čaka še veliko zanimivega raziskovanja omenjene teme.

V novembru pa je skupina škofijskih deklet teden dni spoznavala življenje na sorodni Škofijski klasični gimnaziji v Ljubljani in o tej izkušnji zapisala nekaj misli.

»V prejšnjem šolskem letu so se v vodstvu ŠKG in ŠGV odločili, da v letošnjem šolskem letu izvedejo izmenjavo naših dveh gimnazij. Deset deklet 3. letnika: štiri Neže, Klementina, Tina, Katja, Kaja, Dagmar in Anja nas je od ponedeljka, 10., do četrta, 13. 11. 2014, na Škofijski gimnaziji Ljubljana preživelo super teden.

Opazile smo nekatere razlike med šolama, predvsem pa ugotovile, da je naša šola prav »kul«. Začele smo ceniti sončne dneve brez megle, ki je v Ljubljani stalnica.«

In kako so jim tekli dnevi? Tako je bilo npr. v ponedeljek.

»Izpred šole smo se odpravile polne pričakovanj in zagnanosti, kljub ponedeljkovemu jutru. V Šentvid smo prispele okoli 8.30 in v avli šole so nas pričakale naše gostiteljice. Skupaj smo se odpravile v gimnazijo, natančneje v 3. č.

Posedli so nas v zadnjo vrsto, kjer smo se odlično počutile in pouk spremljale z velikim zanimanjem. V razred smo prišle sredi matematike. Naslednjo uro smo si skupaj ogledale šolo in se odpravile na malico. Po zanimivem glavnem odmoru smo spremljale še pouk nemščine, slovenščine in geografije, zadnjo uro pa strnile svoje prve vtise v knjižnici, medtem pa so si dijaki 3. letnika »krajšali čas« s pisanjem testa iz latinščine. Po kosilu, ki se niti približno ne more primerjati z našim, smo odšle na ogled stare Ljubljane. Prešernov trg, tržnica, Kongresni trg in različne bolj ali manj znane uličice so bile v tako dobri družbi še posebej zanimive. V bližnjem lokalju smo se ob toplem kakavu (verjeli ali ne, nekatere ob sladoledu) spoznavale dalje. Posebno zanimiva je bila vožnja s »trolo«, ki je v nas zbudila nostalgичne spomine na vožnjo z metrojem v Rimu. Prvi večer je bil tako namenjen spoznavanju sošolcev in pogovoru, kar se je zavleklo pozno v noč.«

In izmenjav oz. obiskov tujine s tem še ni bilo konec. Konec novembra je dijakinja Neža Medvešček iz 3. c skupaj s še tremi dijaki slovenskih šol obiskala Evropski parlament v Bruslju.

Štirim dijakom iz slovenskih katoliških gimnazij (Ani, Luciji, Klemnu, Neži) je bila ponujena možnost za izkušnjo, ki se je bomo še dolgo spominjali. Izbrali so nas za udeležbo v projektu »Spoznaj svojega evropskega poslanca«, ki je potekal pod okriljem poslanske pisarne Lojzeta Peterleta v Bruslju. V belgijsko prestolnico smo odleteli 1. decembra in tam ostali do četrta,

4. 12., vendar je bil naš obisk vse prej kot turistične narave. Obiskali smo srce Evropske unije, Evropski parlament; a še pomembneje – srečali smo se z ljudmi, ki omogočajo delovanje EU. V svojo pisarno in na pogovor nas je sprejel evropski poslanec Lojze Peterle s svojimi asistenti. Za pogovor z nami so si vzeli čas, ki jim ga sicer primanjkuje. Sprejel nas je tudi najmlajši evropski poslanec Tom Vandekendelaere iz Belgije. Prisostvovali smo zaključni seji Evropske konference mladih, kjer so mladi dobili besedo in s poslanci soodločali o aktualnih temah, npr. brezposelnost mladih. Sprejeli so nas tudi v Berlaymontu, glavni stavbi Evropske komisije.

Višek našega evropskega obiska je bila udeležba na Evropskem molitvenem zajtrku, kjer so se zbrali mnogi evropski poslanci, asistenti, komisarji, nekateri člani belgijske kraljeve družine in drugi. Bilo nam je v čast, da smo se kot obiskovalci poslanca Peterleta smeli

Neža (prva z desne) pri našem evropskem poslancu.

udeležiti tega edinstvenega dogodka. Navdušilo me je to, da so se ljudje različnih narodnosti, političnih in tudi verskih prepričanj združili v znamenju sodelovanja, prijateljstva in molitve za skupno dobro.

Vseh dogodkov, vtisov, in spoznanj seveda nisem mogla strniti v ta članek, gre pa vsa zahvala asistentu Andreju Černigoju, ki nam je omogočil to izjemno priložnost za širjenje obzorij prek meja naše države.

Možnost, da sem osebno spoznala ljudi, ki vodijo politiko in krojijo standarde, po katerih živimo, mi je dala preprosto zaupanje v Evropsko unijo. Iz pogovorov z njimi sem spoznala, da so to ljudje, ki jim je mar, ki si želijo stvari spreminjati na bolje in se zavzemajo za dobro vseh.

Vemo, da so take edinstvene izkušnje deležni le redki. In veseli smo, da smo tudi mi štirje bili med njimi.

Celoten 3. a pa si je z zmago na regijskem tekmovanju Evrošola, ki sta se ga 20. novembra udeležila tudi 3. a in 3. c oddelek, prislužil potovanje v Strasbourg. Tekmovanje, ki je potekalo na naši šoli, je bilo sestavljeno iz treh delov. V prvem delu so predstavniki sodelujočih oddelkov predstavili stališča na teme o jedrski energiji, odhajanju mladih v tujino, o testiranju kozmetike na živalih in o gensko spremenjeni hrani, čemur so sledile replike. Drugi del je bil predstavitev projekta »Kaj mi pomeni Evropska unija«, tretji del pa je bil kviz o poznavanju Evropske unije.

Dijaki 3. a so skupaj z razrednikom Alojzom Grahorjem in nekdanjo sorazredničarko Tjašo Arčon preživeli tri lepe, a zelo delovne dni v Evropskem parlamentu in, po videnem in slišnem sodeč, zelo dobro zastopali našo šolo.

Dijakinja Klara Cigoj je ob tem zapisala: »Ob našem nagradnem izletu v Strasbourg mi je bilo vseč predvsem to, da sem od blizu vsaj malo bolj spoznala delovanje Evropskega parlamenta. Spoznala sem, da se tam odvijajo pomembne razprave in sprejemajo pomembne odločitve za boljše življenje vseh nas. Videla sem drugačno – boljšo stran politike.«

No, medtem ko so nekateri škofijci popotovali po domovini in Evropi, so mnogi njihovi sovrstniki preizkušali svoje zmogljivosti, talente in znanje. V zadnjih dveh mesecih je potekalo več raznih tekmovanj, na katerih so naši dijaki dosegli res izvrstne uspehe. Niz teh uspehov so začela dekleta atletske ekipe, ki so se v četrtek, 9. oktobra, v Celju udeležila državnega ekipnega atletskega prvenstva za srednje šole. V finale se je po rezultatih področnih tekmovanj uvrstilo dvanajst najboljših ekip iz cele Slovenije, med njimi tudi dekleta Škofijske gimnazije Vipava.

V soboto, 8. 11., so se v Ljubljani na državnem tekmovanju pomerili najboljši slovenski logiki. Udeležilo se ga je 15 tekmovalcev naše šole, od tega jih je 8 prejelo zlata priznanja. Poleg tega skupnega uspeha pa lahko izpostavimo tudi uspehe posameznikov: Martina Lokar in Aljaž Bratina sta v kategoriji 2. letnikov postala državna prvaka z enakim številom točk, izjemno pa je tudi 4. mesto Marije Krečič.

Poleg njih je na državnem tekmovanju ŠGV zastopal tudi Matic Fučka iz 3. letnika, ki je tekmoval v kategoriji študentov in dosegel 9. mesto in s tem zlato priznanje.

Omeniti velja tudi srebrna in bronasta priznanja; skupno so jih dijaki nabrali kar 52.

Naš 3. a v evropskem parlamentu.

V soboto, 8. 11., so se v Ljubljani na državnem tekmovanju pomerili najboljši slovenski logiki. Udeležilo se ga je 15 tekmovalcev naše šole, od tega jih je 8 prejelo zlata priznanja. Poleg tega skupnega uspeha pa lahko izpostavimo tudi uspehe posameznikov: Martina Lokar in Aljaž Bratina sta v kategoriji 2. letnikov postala državna prvaka z enakim številom točk, izjemno pa je tudi 4. mesto Marije Krečič.

Poleg njih je na državnem tekmovanju ŠGV zastopal tudi Matic Fučka iz 3. letnika, ki je tekmoval v kategoriji študentov in dosegel 9. mesto in s tem zlato priznanje.

Omeniti velja tudi srebrna in bronasta priznanja; skupno so jih dijaki nabrali kar 52.

Škofijci med najboljšimi logiki v državi. Sedi mentor Alojz Grahor.

V novembru pa smo prejeli tudi rezultate sodelovanja na dveh srednješolskih fotografskih natečajih. Na natečaju 'Fotografiram, torej sem' v Celju je šolo zastopalo 16 dijakinj in en dijak. Med 47 srednjimi šolami je ŠGV dosegla odlično 3. mesto. Vseh tekmovalcev na natečaju je bilo 132, od tega so bile za razstavo izbrane fotografije kar enajstih fotografov naše šole.

Center za mlade Domžale pa je organiziral fotografski natečaj 'Pogled', na katerem so sodelovali štirje škofijci. Ivana Žigon in Tadej Uršič sta za svoji fotografiji prejela diplomi.

Člani fotografskega krožka v Celju.

dijakinjama 2. letnika: Tjaši Valič in Martini Lokar. V teh dveh mesecih pa ni bil bogat zgolj izobraževalni, ampak tudi duhovni utrip naše šole. Začeli smo ga zaposleni z romanjem na Zaplaz k blaženemu Alojzu Grozdetu, nadaljevali pa 16. oktobra, ko je profesor Janez Zupet, dolgoletni vipavski duhovni pomočnik, praznoval 70-letnico svojega rojstva. V zelo prijetnem vzdušju prvega letošnjega Našega večera smo se sprehodili skozi izjemno življenjsko pot »Sodobnega Hieronima«, kot je svojega stanovskega kolega poimenoval župnik s Slapa, gospod Franc Kralj.

Miklavževanje je tudi dobrodelna prireditev. Mladi so zbirali sredstva za pomoč dvema družinama v stiski.

dijaki v nas vzbudili mnoga prijetna občutja, prav primerna za ta adventni čas, ki smo ga na ŠGV odeli v sporočilo Samo skupaj z Njim.

Naši dijaki pa so sodelovali tudi na literarnem natečaju za mlade pesnike, ki ga je ob 170-letnici rojstva goriškega slavčeka organiziral JSKD OI Tolmin. Na natečaju z naslovom 'Tu rod je moj, tu moj je kraj' je dijak prvega letnika Benjamin Žbogar prejel 3. nagrado za pesem V svoji sobi.

Na državnem tekmovanju o poznavanju sladkorne bolezni, ki je potekalo v soboto, 22. 11., v Ajdovščini, sta dijakinji Nina Kobal in Anamarija Božič prejeli zlati priznanji.

Še prav sveži pa so rezultati z razvedrilne matematike. Tekmovanje je potekalo v soboto, 29. 11., v Rogaški Slatini in zopet prineslo zlato dvema

Gospod Janez, še na mnoga leta!

V prazničnem duhu so potekale tudi priprave na »domsko šagro«, praznik Kristusa Kralja, ki so se zaključile s slovesno sveto mašo v cerkvi sv. Štefana v Vipavi. Mašo je daroval rektor zavoda g. Slavko Rebec. Somaševala sta g. Primož Erjavec in g. Marko Rijavec. Bogoslužje, ki so se ga udeležili tudi starši dijakov in nekateri nekdanji dijaki dijaškega doma, so s svojim sodelovanjem popestrili dijaki sami.

In ker so bili dijakinje in dijaki ŠGV zares zelo pridni, jih je v četrtek, 4. 12., obiskal tudi sveti Miklavž na že tradicionalnem miklavževanju. V uri in pol smo se dijaki, zaposleni na šoli, starši in mnogi drugi obiskovalci zabavali ob odlično pripravljene prireditvi, s katero so

Vtise s ŠGV zbrala Bojana Pižent Kompara

Iz OŠ

Na naši šoli se vedno kaj dogaja

Decembrska temačnost in sivina dajeta čas za spomine.

Sredi oktobra smo v šolske telovadnice povabili stare starše, da so se razgibali, igrali in ustvarjali z vnuki. Ure druženja so prehitro minile.

Imeli smo tudi delovno soboto. Po deževnem tednu nas je zjutraj pozdravilo sicer še blede sonce, optimisti so napovedali lep dan. Najprej smo se učili mirno in v urejeni vrsti izprazniti učilnice ter se zbrati pred šolo. Kmalu za tem smo zaslišali sirene gasilskih avtomobilov, da – imeli smo dejavnosti, namenjene varnosti in

reševanju. Pri tem so nam odlično pomagala vsa tri gasilska društva vipavske občine. Pripravili so zanimiv prikaz reševanja in gašenja, pa tudi opremo so si radovedni učenci lahko ogledali.

Devetošolci so se nato odpeljali na ekskurzijo po Gori vse tja do Smrekove drage, osmošolci so s kolesi spretno vozili med ovirami, nekateri so imeli tehnični dan in delali izdelke za decembrski sejem.

Učenci nižjih razredov so pomagali pri sajenju dreves. Na zelenici nad sedaj lepo urejenimi igrišči je vsak oddelek posadil sadiko slovenskega avtohtonega drevesa. Delo so učenci in učiteljice popestrili s petjem, pomagali so starši in učenci višjih razredov. Nekaj sadik o prinesli gozdarji, nekaj smo jih kupili. Akcijo smo načrtovali in denar za sadike dobili s spomladanskim zbiranjem starega papirja. Zahvaljujem se vsem Vipavcem in krajanom drugih naselij, da nam pomagata in zbirate star papir. Le tako lahko napolnimo velike zabojnike. Hvala tudi obrtnikom, podjetnikom in Agroindu za svežnje starega papirja.

Deževja je bilo potem dovolj, mladih drevesc nismo zalivali, oblaki so ovirali marsikatero dejavnost.

Novembra smo imeli Tradicionalni slovenski zajtrk – pobudo zanj je dalo kmetijsko ministrstvo. Gre za to, da dobimo od domačih proizvajalcev in kmetov mleko, jabolka, med in kruh ter to ponudimo učencem že navsezgodaj. Ne vem, če so primorski kratkohlačniki zjutraj res jedli jabolka in med – morda polento in belo kavo – namen te dejavnosti vidim v skrbi za zdravje. Počasi, počasi navajamo otroke na potreben zajtrk. Tudi sicer v naši šoli skrbno načrtujemo jedilnike skladno s smernicami zdrave prehrane in v kuhinji se zaposleni trudijo, da so malice in kosila okusna.

Decembra smo doslej z učenci dvakrat obiskali Ljubljano: Narodno in Moderno galerijo, Prirodoslovni muzej, Plečnikove Žale in prisluhnili glasbeni matineji v Cankarjevem domu.

Organizirali smo že tradicionalno prireditev Naše zvezde ter dobrodelni sejem. Učenci in starši so se potrudili in naredili lepe izdelke, „sejem bil je živ“, nastopi odlični. Hvala staršem in sodelavcem, da ste te dejavnosti odlično pripravili.

Učenci iz Vrhpolja in z Goč so doživeli zimsko pravljico med poledenelimi drevesi na Medvedjem Brdu. Kljub mrazu je bil nočni sprehod po gozdu čudovita dogodivščina.

Decembrska temačnost in sivina dajeta čas za razmišljanje.

V kakšen svet rastejo naši učenci? Sedanjost poznamo, prihodnost pa ... Kaj bodo potrebovali in kaj bodo imeli. Ne mislim na predmete, pomembne bodo vrednote in veščine. Odgovornost – ne izgovarjanje in iskanje krivde drugod. Samostojnost – ne prekomerna zaščita. Kulturo – od maternega jezika do medsebojnih odnosov. Vljudnost, spoštljivost, hvaležnost – ne samoumevnost in nestrpnost. Vztrajnost in delavnost.

Kaj jih učimo in kakšen zgled jim dajemo? Jim s svojimi ravnanji samo lajšamo sedanje obveznosti ali omogočamo, da se krepijo? Rastejo z burjo in v burji današnjih dni – bodo zmogli kljubovati in se vzravnavati po močnih sunkih ali pa jih bodo sunki izkoreninili?

Odgovorov ne vem; vsako leto pričnem z odločitvami, kaj bom spremenila, izboljšala. Nato v vrvenju vsakdanjosti nekaj uresničim, nekaj uspe in nekaj ostane v pozabljenih obljubah. To doživljamo vsi. A dobro je, če ohranimo zaupanje in dobronamernost.

Srečno, zdravo in vse dobro vam želim!

Alenka Nussdorfer Bizjak

Drevesna olimpijada

Že nekaj let opazujemo pusto okolico šole, ki je še posebej moteča poleti, ko se z učenci več časa zadržujemo na igriščih. Platane ob Vinarski cesti je bilo potrebno posekati zaradi pretiranega semenjenja oz. »cvetenja« v vipavskem narečju, ki je motilo večje število otrok.

V pravem času se je v marcu 2014 pojavil projekt finske okoljske organizacije Environment Online (ENO), ki mlade po celem svetu vzpodbuja, da sadijo drevesa za boljšo prihodnost; za hrano, senco in kisik. Navdušenja so se navzeli tudi naši učenci in v pomladni akciji zbirali papir za nakup dreves in zemlje.

Večino dela smo opravili v soboto, 18. 10. 2014, ob dnevu odprtih vrat, ko so tudi starši imeli priložnost spoznavati delo v učilnicah in na terenu. Opuščeno zemljišče ob centralni šoli in podružnicah smo zasadili z 20 domačimi vrstami gozdnih in sadnih dreves, ki so jih darovali Zavod za gozdove Ajdovščina, vipavska drevesnica Janez in starši; nekaj smo jih tudi sami dokupili. Posadili smo hrast graden, mali jesen, gaber, divjo češnjo, oreh, lipo, pravi kostanj, nešpljo in nekaj sadnih dreves (slivo, kutino, jablano). Ker morajo biti vrste samonikle, smo že po imenu izbrali tiste, ki nakazujejo, da so doma iz naših krajev npr. jablana goriška sevka.

Naša ravnateljica in župan sta skupaj posadila skorš, ki zaradi svoje ogroženosti predstavlja dragoceno naravno dediščino. Starejši ljudje ga poznajo pod imenom »oskurš«, njegove plodove, podobne majhnim hruškam, pa kot zdravilne za črevesne in želodčne bolezni.

Ob ograji, kjer so včasih kraljevali topoli, pa so učenci že nekaj tednov prej zasadili pet javorolistnih platan, ki so simbol našega kraja Vipave.

Dela ne bi mogli opraviti brez pomoči mehanizacije Ivana Sluge in Stojana Božiča, gozdarja Ivana Reharja in Vojka Černigoja ter podjetnika Borisa Lična.

Vse zapete pesmi in dobre želje naših učencev bodo (ob rednem zalivanju) zagotovo pripomogle, da se sadike razvijejo v prijeten gozdiček in mogočen drevored.

Barbara Kodelja Pavlin

Srečni smo vsi otroci, učitelji, krajan, da se premika

Spoštovani vsi tukaj zbrani!

Čutim se nekako dolžna, kot souporabnica tega območja, ki se trenutno tu ureja, da nekaj napišem ali povem. Če bi začela z naštevanjem vseh, ki so v tem projektu za ureditev tega igrišča, ki ga uporabljajo predvsem naši otroci, bi bil na srečo seznam zelo dolg. Naj mi ne zamerijo, če jih ne bom imenovala. Zahvala gre prav vsem, ki ste kakorkoli pripomogli, da se je začelo urejati igrišče in okolica naše šole. Še posebej zato, ker ste s svojim delom in pomočjo pripomogli k večji varnosti vaših in naših otrok. Že od malega, kot učenka te šole, nato mnogo let kot mati petih otrok te šole in še sedaj kot nona in soustvarjalka vzgojno-izobraževalnega dela na tej šoli, sem stremela in še vedno želim, da se uredijo igrišča in zagotovi varnost vseh otrok.

Veliko sem o tem že govorila in opozarjala na svetih šole, spodbujala otroke pri urejanju okolice v okviru podaljšanega bivanja, glasno govorila z mnogimi ljudmi.

Zelo pa sem vesela, da se je v tem šolskem letu veliko spremenilo na bolje. S presenečenjem in občudovanjem smo spremljali premike na naših igriščih: zamenjava nevarnih golov, novi koši, barvanje ograje, menjava mrež, preplastitev spodnjega igrišča, mreža za odbojko, mreža ob cesti, urejanje peskovnika ...

Komu gre posebna zahvala? Verjetno prav gotovo občini, ki je tudi lastnik tega objekta, saj je dala dovoljenje,

da se tu pričnejo obnovitvena dela. Veliko prostovoljnih ur je prav gotovo opravil gospod Ličen Boris, ki smo ga videvali na igrišču ob vsaki uri dneva in v vseh dnevih v tednu.

Pohvale vredno je tudi sodelovanje nekaterih učiteljev naše šole, ki so stopili v stik z ljudmi, ki so uspešno sodelovali in pripomogli k uresničevanju naših zamisli. Prav gotovo pa velja posebna zahvala gospe ravnateljici Alenki Nussdorfer Bizjak, ki nam vedno stoji ob strani, ko gre za dobro naše šole.

Zahvala tudi gospodu Ivanu Princesu, županu občine Vipava.

odzovejo našim vabilom k sodelovanju v naših projektih ter z vsemi močmi sodelujejo pri soustvarjanju prijetnega okolja za svoje in naše otroke.

Naj bo tudi ta dan spodbuda za sožitje in medgeneracijsko povezanost ter želja, da ohranimo dobre odnose med šolo in okolico.

Danes se trudimo tudi vsi šolarji, da bo naša okolica lepa. Posadili bomo drevesa, ki jih bomo zalivali, negovali in ohranjali vsaj v času našega šolanja, pa tudi opozarjali starejše, naj čuvajo naša drevesa.

Potrudimo se vsi ohraniti to lepoto, ki jo danes občudujemo. Povejmo tudi ostalim krajanom, da želimo to, kar smo s skupnimi močmi ustvarili, ohraniti in varovati.

V naslednjih dneh bomo izdelali tudi opozorilne table – želimo povedati okolici, da nam je mar in da vam je mar, v kakšnem okolju živijo naši otroci, v kakšnem okolju ustvarjajo in se igrajo.

Hvala tudi vsem staršem in starim staršem, ki se

Lučana Leban

Gledališka predstava *Frankenstein*

Osmošolci in devetošolci OŠ Draga Bajca Vipava in njihove učiteljice angleščine se že več let zapovrstjo udeležujemo gledaliških predstav v angleščini v Gorici. Te predstave so adaptacija del klasične in moderne angleške, francoske in nemške literature.

Letos novembra smo z nestrpnostjo pričakovali igro »Frankenstein ali Sodobni Prometej« v izvedbi potujoče gledališke skupine TNT Theatre Britain. Režiser Paul Stebbings je navdih za to »resno« gotsko komedijo našel v romanu Frankenstein angleške pisateljice Mary Shelley in pa v istoimenskem ameriškem filmu.

V tej igri je povezal resno znanstveno raziskovanje (kloniranje človeka), osamljenost človeka v njegovem trpljenju in nesprietnosti, zabavo in ljubezensko zgodbo. Štirje nastopajoči igralci (nekateri so igrali več vlog) so bili odlični in nas niso pustili ravnodušnih. Po končani predstavi, ki je trajala devetdeset minut, smo obsedeli v gledališču in bi si jo najraje še enkrat ogledali. Pogovor o Frankensteinu se je nadaljeval tudi med potjo domov.

In kakšno je bilo mnenje naših učencev o tej predstavi? Predstava se mi je zdela smešna, zanimiva, osebno mi je bila zelo več. Najljubši prizor mi je bil, ko je človek »ponovno« oživel. (Mark)

Predstava je bila zelo zanimiva in živahna. Štirje igralci so naredili vse in so bili zelo dobri, veliko smo se nasmejali. (Jan)

Najboljše je bilo, ko se je Frankenstein usedel med publiko in začel kričati, vsi smo se počutili, kot da tudi mi igramo. Bilo je odlično. (Urban)

Predstava mi je bila všeč, ker je bila zelo zanimiva in napeta ter je domišljjsko napolnila dvorano. Najlepši in najzanimivejši prizori so mi bili prizori igralca Igorja, ker je igral smešne in zabavne vloge. (Nika)

Predstava Frankenstein je bila zelo v redu. Na trenutke je bilo smešno, bilo pa je tudi malo srhljivo. Zelo sem užival, ko sem gledal predstavo, kjer so igralci obvladali več različnih vlog. (Miha)

Bilo je zelo lepo. Čeprav so govorili v angleščini, sem razumela, saj so zelo lepo igrali in uporabljali tudi mimiko in veliko so kazali z rokami, kar je pomagalo pri razumevanju igre. (Maruša)

Vsi skupaj si želimo še več takih predstav, ker smo tako ne le v stiku z angleškim jezikom, pač pa tudi s tujo literaturo.

Dora Č. Makovec

Iz CIRIUS-a

Šport je združil mladostnike iz CIRIUS Vipava in sovrstnike, dijake vzgojiteljskih šol iz cele Slovenije

Mladostniki iz CIRIUS Vipava so v četrtek, 23. oktobra 2014, sodelovali na vzgojiteljadi 2014 Slovenije. Vzgojiteljada je vseslovensko druženje dijakov, učiteljev, spremljevalcev in ravnateljev šol s programom predšolska vzgoja. Prireditev je tradicionalna že od leta 2003 dalje. Vsako leto jo organizira ena od desetih slovenskih šol. Letos je bila gostiteljica Srednja šola Veno Pilon Ajdovščina. Uspelo jim je združiti mlade dijake programa Predšolska vzgoja, njihove mentorje, spremljevalce iz različnih delov Slovenije kljub različnosti po interesih in sposobnostih. Družila jih je zavest, da bodo vsi nekoč opravljali vzgojiteljski poklic, pa tudi šport, glasba, ples, petje, ustvarjanje, slikanje, recikliranje, spoznavanje narave, angleškega jezika,

multimedije ... Verjetno so bili presenečeni, da so poleg vsega spoznali tudi mlade s posebnimi potrebami njihove starosti. Dijake in sovrstnike s posebnimi potrebami je tokrat združil šport akvatlon (plavanje in tek).

Za delavnico akvatlon se je odločilo 20 dijakov, ki so v svojo sredino sprejeli 10 mladih predstavnikov iz CIRIUS Vipava. Začetna zadržanost je kmalu splahnela, ko so domiselno oblikovali ekipe za druženje in tekmovanje. Ko pa so se mladi pomerili v plavanju in teku, so preskakovale že prve besede in smeh. V športnem duhu smo vsi skupaj navijali za vse sodelujoče z zavestjo, da ni pomembno tekmovati in zmagati, ampak sodelovati in se družiti, spoznavati nove ljudi, nove prijatelje, nove kvalitete življenja.

Vzgojiteljada je presegla vsa naša pričakovanja. Mentorji iz CIRIUS-a izrekamo čestitke dijakom, njihovim vzgojiteljem, profesorjem, mentorjem, spremljevalcem, ravnateljem in organizatorjem te vzgojiteljade. Zahvaljujemo se Igorju

Severju, da je med svoje dijake povabil tudi mlade iz CIRIUS Vipava. Zelo smo veseli, da smo se lahko družili s to množico bodočih vzgojiteljev ter vsemi drugimi, ki so sodelovali na vzgojiteljadi in da smo bili lahko deležni tako odprtih rok in sprejemanja drugačnosti. Njihova pozornost, občutek za dijake in tudi mlade s posebnimi potrebami je bila izjemna.

Igrivost, veselje in mladostniška energija so že od prvega trenutka na otvoritvi v dvorani prve slovenske vlade potovala med vse zbrane in se prelile skozi vse delavnice. Na koncu so se v duhu složnosti in žara ponovno srečale na zaključni prireditvi in v spontani zabavi.

Rdeča nit srečanja je bila: »Burja ima mlade«. Duh mladosti je pregnal deževen dan in pregnal bi tudi najbolj močno burjo. Bravo, mladina in vsi, ki delate z njo.

*Mateja Kete Černe,
CIRIUS Vipava*

Teden otroka v CIRIUS Vipava

Letošnja tema Tedna otroka 2014 (6.–12. oktober) je bila: »ZARAZIGRANO IN USTVARJALNO OTROŠTVO«. Tudi v Centru za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje Vipava smo našim otrokom in mladostnikom poskušali ustvariti čim bolj razigran teden.

V Teden otroka nas je vpeljala gospa **Andreja Zupančič**, pevka in animatorka za otroke. V predstavi »Silno vljudno« so nastopali tudi naši otroci. Z njeno poskočnostjo in sproščeno pesmijo smo skozi smeh obnovili pravila lepega vedenja in vsi postali silno vljudni in seveda razigrani.

V torek smo se v posameznih razredih in vzgojnih skupinah pogovarjali o tednu otroka, o pravicah otrok in svojo ustvarjalnost izrazili z različnimi izdelki, ki smo jih razstavili v naši avli.

V sredo smo pripravili pravi kino, v zatemnjeni avli smo si ogledali slovenski film Dvojne počitnice.

V četrtek so nas obiskali **devetošolci Osnovne šole Komen**. Razdeljeni po skupinah so spoznavali naše delo in nam pomagali pri različnih aktivnostih.

Na koncu so nas prijetno presenetili z odličnimi glasbenimi in plesnimi nastopi. Kar zaplesali smo z njimi.

Petek pa nam je polepšal gospod **Sten Vilar**, profesor pedagogike, igravec in animator. Ob predstavi »Ko bom velik, bom ...« smo z njim zapeli, se nasmejali in razigrali kar na našem dvorišču.

Teden je bil čudovit, tema letošnjega Tedna otroka pa nas bo spremljala skozi vse šolsko leto, saj se skozi ustvarjalnost in razigranost tudi marsičesa naučimo.

Adrij2Ana

Iz društev

Iz Društva Razmetano podstrešje Pletenje adventnih vencev

»Ljudje smo ustvarjeni za praznike,« je zapisal Jožef Plečnik.

Kristjani posvečamo posebno pozornost pripravi na praznike.

Posebna priprava je adventni čas, čas štirih tednov priprave na praznik rojstva Boga na svet, na božič.

Po zgledu judovskega praznika hanuka – praznika luči oz. tempeljskega posvečenja – se je skozi stoletja v krščanski tradiciji na Poljskem in v severni Nemčiji izoblikoval adventni venec, ki ima namen v ljudeh vzpodbuditi pričakovanje in vzbuditi božično veselje.

Tudi letos smo pričeli pripravo na adventne dni z izdelovanjem in blagoslovom adventnih venčkov – venčkov iz zimzelenega rastlinja s štirimi svečami.

V soboto, 30. 11. 2014, smo v prostorih Društva Razmetano podstrešje spletali vence iz jelkinih vejic, mahu, vejic breze . . . S spretno pomočjo mentoric, očetov in mam, smo spletli 57 venčkov in še nekaj ustvarjalnih adventnih simbolov. Ob tej priložnosti se v imenu Društva Razmetano podstrešje in vseh prisotnih in sodelujočih pristrčno zahvaljujem Boštjanu Jež, da je nabral in pripravil jelkove veje in mah, mentoricama Ivici Čermelj in Tamari Rehar za nesebično pomoč, darovani čas, znanje in ideje ob spletanju venčkov in g. župniku, ki je venčke pri sobotni večerni maši v župnijski cerkvi blagoslovil.

Naj vse, ki smo oz. so spletali adventne venčke doma ali v družbi v stari šoli, venec vzpodbudi, da se bomo kot zimzelena rastlinje, ki kljubuje mrazu zime in dočaka pomlad zeleno in živo, tudi mi borili, kljubovali zlu v nas in okoli nas. Na adventnem vencu pomeni zelena barva rastlinja upanje za vsakega človeka, da bo tudi zanj prišel čas dokončne odrešitve od greha in smrti.

Vsem iz srca želim, da bi nas postopno prižiganje sveč, večanje svetlobe, več luči, ko vsako adventno nedeljo prižgemo eno svečo več, vodilo do praznovanja božiča – Jezusovega rojstva. Jezus je prava Luč, Luč od Luči, pravi Bog od pravega Boga. Kot je tema pomanjkanje svetlobe, tako smo ljudje v temi, če ne priznamo, da smo veliko dobrega opustili in veliko slabega dopustili.

Naj nam adventni venec učinkovito pomaga do zblizanja z Bogom. Naj v vseh nas zasije radost božičnega življenja in veselja.

Miklavž piškote peče

Delavnica in druženje ob peki Miklavževih piškotov sta potekala v okviru projekta Društva Razmetano podstrešje v Vipavi 27. 11. in 28. 11. 2014 ter 3. 12. in 4. 12. 2014 od 14.00 do 17.30. Delavnice se je udeležilo pet ustvarjalk od 16 do 60 let.

Z dobro voljo in izvirnostjo smo s pomočjo sv. Miklavža skupno napekle 9 kg piškotov, ki so bili podarjeni ob priliki miklavževanja in obdaritvi vseh sodelujočih pri drugih projektih Društva Razmetano podstrešje v letu 2014. Seveda je sv. Miklavž obdaril s sladkimi izdelki tudi tiste, ki se jih redko spomnimo . . .

Zapisanemu prilagamo dva recepta. Poizkusite še vi.

Skalce

To je recept, ki sem ga prepisala na kuharskem tečaju v Vipavi, avgusta 1980, pri sestrah noterdamkah, iz njihove stare kuharske knjige.

Sestavine: 30 dag moka, 20 dag rastlinske masti (lahko tudi masla ali masti), 2 celi jajci, 1 pecilni prašek, naribana lupinica in sok limone

Mast, sladkor in jajca penasto umešamo z mešalnikom. Dodamo moko s pecilnim praškom, lim. lupinico in ožmemo limono. Dobro zgnatemo in takoj oblikujemo kroglice v velikosti orehov. Testene kroglice polagamo na pekač in z vilico vtisnemo »vzorec vilice« na vsako kroglico. Vilica pusti rebrast relief na testeni kroglici.

Pečemo 10–12 minut na 180° C. Pečene in ohlajene piškote shranimo v pločevinasti škatli.

Miklavževi medenjaki

Sestavine: 50 dag moka, 1 kavna žlička sode bikarbone, žlička cimeta, 15 dag margarine (1.), 15 dag sladkorja (2.), 2 jajci (3.), 15 dag medu, segretega na 60° C (4.)

Najprej segrej med in sestavine stepi po vrstnem redu od 1. do 4. Moko, cimeta in sode bikarbone premešaj in dodaj stepeni masi. Nič na dodajaj! Testo je zelo mehko. Počiva naj v hladilniku vsaj 6 ur oz. čez noč. Oblikuj kroglice ali razvaljaj na ostru moki in izrezuj primerne figurice. Na vrh vsale položi polovičko orehovega jedrca, lešnik ali mandelj. Precej narastejo, ko jih pečeš. Peci na 180° C, da lepo porumenijo – ne preveč.

Bog žegnaj! Naj vam bosta peka in izdelki v veselje in slast.

**Za Društvo razmetano podstrešje
Martina Naglost**

Miklavžev obisk Vipave

Tudi letos je Vipavo obiskal Miklavž. Na predvečer svojega godu, 5. 12. 2014, je prišel tudi v kulturni dom in razveselil najmlajše, ki so se tam zbrali. Poleg simboličnih daril se otroci najbolj razveselijo igrice, ki jo vsako leto pripravijo osnovnošolci v okviru Društva Razmetano podstrešje, pod budnim očesom mladih animatork (Marije Krečič, Veronike Lavrenčič in Ive Naglost). Letos so izbrali igro Katarinin Miklavž. Premierno so jo zaigrali že v petek dopoldne varovancem CIRIUS-a, popoldne in zvečer pa še v kulturnem domu v Vipavi na miklavževanju za otroke stare do devet let.

Uprizoritev igrice nam predstavi revno deklico Katarino (Lea Lavrenčič), ki je na predvečer Miklavža bolna. Obiščejo jo prijateljice (Zala Tomažič, Patricija Fučko in Špela Marc), ji prinesejo čokolado, pomarančo ter svečo, predvsem pa pozornost. Pogovarjajo se ter ob zgodbi o sv. Miklavžu razpravljajo o njem. Skupaj želijo pričakati njegov obisk, vendar po molitvi trdno zaspijo. Takrat pa pridejo angelčki (Ajda Furlan, Ajda Božič, Valerija Fajdiga in Ana Poljšak) in s seboj prinesejo darila za deklice. Žal jih ne morejo razvrstiti do konca, saj jih pri tem zmotita hudička

(Tadej Naglost in Marko Klančar), ki začneta brskati po darilih. Toda angelčki ju ustavijo in naženejo, saj nad pridnimi otroki hudički nimajo oblasti. Zatišje izkoristi Miklavž (Simon Cigoj), ki otroke nagovori in jih po skupni molitvi osebno vsakega posebej obdari.

Igrica o deklicah, ki pričakujejo (in prespijo) Miklavžev obisk, je doživela še dve ponovitvi: najprej v nedeljo, 7. 12. 2014, na Škofijski gimnaziji za člane gibanja Vera in luč, nato še v ponedeljek, 8. 12. 2014 za stanovalce Doma starejših Pristan.

Marija Krečič

Prostor Društva Razmetano podstrešje vam je na voljo po dogovoru za različne dejavnosti: delavnice, praznovanja rojstnih dni in drugih priložnosti (prosim pokličite na tel.: 051477681). Vabimo vas k sodelovanju in donatorstvu. Dobrodošla sredstva lahko nakažete na SI56 640009401005950, davčna št.: 27261646, nismo davčni zavezanci.

V imenu Društva RP vam v premišljevanje ob koncu leta 2014 in voščilo za leto 2015 izročamo misli **dr. Jožeta Trontlja**:

»Zakaj jaz? Čemu jaz? – »S čim se sploh smem ponašati? Če sem inteligenčen, je to dar, ki mi je bil položen v zibelko. Če sem dobro izobražen, dolgujem to staršem in šoli. Če smo ugledni, je to zasluga tisočletij trde zgodovine, truda, neštetihih žrtev naših prednikov, ki so oblikovali našo kulturo. Če smo premožni, ali je to sploh lahko naša zasluga? Materialne vrednote, ki jih posedujemo, so rezultat dela in truda generacij ljudi pred nami. Lahko pa so na moralno vprašljive ali celo oporečne načine prisvojeni sadovi dela ljudi našega časa. Če vse to odštejemo, na kaj smo še lahko ponosni? Ošabnost torej pove nekaj slabega o razumnosti samovšečneža. Ponos je treba zamenjati s skromnostjo. Tega nam ne narekuje samo razumski razmislek. Večja skromnost nam polepša tudi življenje, naenkrat je lažje in bogatejše, vzdrževati neupravičen videz, da si boljši od drugih, je težko breme, redko komu ga uspe nositi do konca življenja. Tudi pravih prijateljstev ne prinaša. Ko nastopijo težave in je potrebna pomoč, skromnemu človeku ni težko biti hvaležen.«

**Za Društvo RP
Martina Naglost**

IZ NAŠE ŽUPNIJE

Ob sedemdesetletnici prof. Janeza Zupeta

V četrtek, 16. novembra, smo se v velikem številu zbrali pri sveti maši v župnijski cerkvi sv. Štefana, ki jo je daroval slavljeneč – 70-letnik, Janez Zupet. Ob koncu maše ga je v imenu faranov Vipave, Zemonca, Nanosa in Gradišča nagovorila **Martina Krečič**:

Spoštovani gospod Janez,

doletela me je častna naloga, da Vam v imenu občestva župnije sv. Štefana voščim ob Vašem življenjskem jubileju.

Toda kaj naj uveljavljenemu prevajalcu, cenjenemu lektorju, uglednemu profesorju, pronicljivemu intelektualcu povem, ne da bi zvenelo kot jecljanje?

Njemu, ki je mojster besede, izjemen poznavalec (ne le slovenskega) besedišča, ki svoje misli izraža precizno in razumljivo, podkrepljeno z mnogimi sorodnimi besedami in pomenskimi odtenki, prilastki, primerami in ostalim okrasjem iz bogate zakladnice njegovega jezikovnega znanja – le kako naj mu povem? Kako naj postavim besede, da bodo slogovno in slovnično, predvsem pa smiselno zaobjele in ubesedile to, kar Vipavci skupaj z Gradiščani in Zemonci čutimo ob njem? Težka naloga.

Pa si jo bom olajšala in namesto jezikovno-teološkemu strokovnjaku spregovorila vipavskemu dolgoletnemu duhovnemu spremljevalcu, sopotniku in pomočniku, našemu »gospodu Zupetu«. Z njim pa ni težava pokramljati, se posvetovati, ga ogovoriti in nenazadnje: ga nagovoriti. V najslabšem primeru lahko računam na njegovo potrpežljivost in dobrohoten nasmešek, vedno pa na razumevanje in pripravljenost za poslušanje ali morebitno pomoč.

Gospod Janez, za veliko poslanstvo, ki ga opravljate za duhovno rast in blagor slovenskih kristjanov, vemo, se čudimo njegovemu obsegu in ga cenimo. Toda vipavski župljani v Vas vidimo predvsem in najprej duhovnika. Duhovnika, ki v svojem poslanstvu plodno združuje meniško kontemplativno delavnost, redovniško skromnost, ponižnost in preprostost ter duhovniško pastoralno zavzetost.

Za Vašo jasno – a nevsiljivo, blago – a odločno, tiho – a trdno besedo čutimo Bogu vdanega in ljudem predanega duhovnika z dušo in srcem.

Verjetno niste imeli tega v mislih, ko ste izbirali duhovniško geslo, vendar je kot nalašč za današnjo priložnost stavek z Vaše novomašne podobice: 'Hvala Bogu za njegov neizrekljivi dar' (2 Kor 9.15). Da, hvala Bogu, da Vas je postavil med nas!

Zato tudi mi skupaj s sv. Pavlom hvaležno vzklikamo: Slavljen Bog in Oče našega Gospoda Jezusa Kristusa, ki nas je blagoslovil in nas blagoslavlja z Vašo navzočnostjo, z Vašimi modrimi, skrbno pripravljenimi razlagami Božje besede, z Vašim zgledom tihega, vztrajnega in vestnega delavca, trdno zasidranega v Bogu. Naj Vas On, ki Vas je poklical in bogato obdaroval, vodi še naprej v blagor tudi nam in vsej svoji sveti Cerkvi. Bog Vas živi!

Ob koncu sv. maše smo bili vsi povabljeni v škofijsko gimnazijo Vipava, kjer je sledil kulturni program, ki so ga oblikovali dijaki 4. letnika in pevski zbor ŠGV. Gospodu Zupetu se je pridružil tudi brat Krištof ter dolgoletni sodelavec, **profesor Franc Kralj**, ki je svojemu duhovnemu bratu namenil naslednji nagovor:

Spoštovani navzoči, dragi naš slavljenec Janez!

Zdi se mi, da je bilo včeraj, ko smo v gimnazijskem Akvariju 15. oktobra 2004 proslavljali Tvojo šestdesetletnico, pa je od takrat minilo že deset let in že smo pri sedemdesetletnici.

Naprošen sem bil, da kot Tvoj sopotnik in kolega v vipavskem malem semenišču in na škofijski gimnaziji ponudim nekaj spominskih utrinkov. To rad storim!

Najino začetno poznanstvo sega v leto 1972, ko je tedanji ljubljanski nadškof dr. Jožef Pogačnik privolil poslati v vipavsko semenišče novega vzgojitelja – prefekta v osebi današnjega slavjenca Janeza. Rečeno je bilo, da prihaja tih, zadržan in redkobeseden mož, ki bo glede na svojo dotedanjo študijsko dediščino (diplomiran teolog, diplomant indoevropskega primerjalnega jezikoslovja in absolvent anglistike) nad vse primerno zadostil pričakovanjem vipavskega zavoda.

Pospremljen z laskavimi priporočili se je tako 10. septembra 1972 28-letni mladenič predstavil hišnemu vodstvu in semeniškemu gojencem. Da je bila njegova presaditev s Kranjske v sončno Vipavsko uspešna, priča dejstvo, da je po 42-letnem bivanju in delovanju v Vipavi postal ne le naturaliziran Vipavec, ampak nedavno tudi civilnopravno, uradno nagrajen in počaščen z nazivom »častni občan Vipave«, čeprav še vedno zvesti sin Horjula.

Začetni obveznosti študijskega prefekta je bil dodan tudi pouk verouka in telesne vzgoje. Toda že v šolskem letu 1973–1974 je bil razrešen prefektovske službe in polnopravno vključen v profesorski zbor SVŠ s poukom angleščine in francoščine in po potrebi tudi nemščine. Ko je bila leta 1991 ustanovljena Škofijska gimnazija Vipava, je odgovorno in uspešno prevzel pouk latinščine za maturante iz tega jezika vse do današnjih dni.

Kmalu se pokazalo, da šolske

*obveznosti predstavljajo le del njegovega udejstvovanja. Marljiv kot čebela je svoje bogato jezikovno znanje koristno uporabil za prevajanje teoloških in filozofskih avtorjev ter svetopisemskih priročnikov. Na področju bibličistike je bil v družbi tedanjega profesorja in spirituala, sedanjega koprškega škofa dr. Jurija Bizjaka, in klasičnega filologa profesorja Otmarja Črnilogarja sotvorec uglednega triumvirata »vipavske biblične šole«. Za prevod Pascalovih »Misli« je naš jubilar leta 1981 prejel Sovretovo nagrado in se tako uvrstil med žlahtne posredovalce izvirnih besedil ter bil sprejet v društvo slovenskih književnih prevajalcev. Pritegnili so ga v uredništvo mednarodne revije *Communio* in v svet revije *Tretji dan*, je pa je še vedno iskan sodelavec raznih revij in časopisov, nenazadnje ureja tudi zbirko *Religiozna misel pri Celjski Mohorjevi družbi*. V njegovi delavnici se kljub številnim zapletom prebija najnovejši prevod slovenskega misala iz latinščine. Navdih za tako bogato bero dejavnosti črpa iz duhovniškega poslanstva, za katerega se je zavestno odločil že v mladih letih ter ga zvesto izpričuje teden za tednom, nedelja za nedeljo kot duhovni pomočnik v Vipavi vse od leta 1975.*

Zasluzeno priznanje s cerkvene strani mu je bilo podeljeno leta 2000, ko je bil imenovan za monsinjorja.

*Ko iščem oporne točke za promocijo Tvoje osebnosti, dragi Janez, mi prihaja na misel rek latinskega pisca, ki hvali pitje žlahtne kapljice z besedami: »*Quinque sunt causae bibendi.*« (Pet je razlogov za pitje.), le da*

Z desne proti levi: prof. Janez Zupet, brat Krištof, prof. Franc Kralj, nekdanji Zupetov dijak Tone Česen

bom stavek parafriziral: »*Quinque sunt causae laudandi.*« (Pet je razlogov za pohvalni govor.):

a) *Ad primum – Adventus senectutis – Danes si prestopil prag tretje življenjske dobe. Starost običajno prinaša modrost življenja. Želim Ti, da bi se nadebudna mladež ob tebi navzela spodbude modrega Siraha: »Ne zavračaj pripovedovanja starih ... Od njih se boš namreč naučil pameti in kako odgovoriti, ko se pokaže potreba.« (Sir 8,9)*

b) *Ad secundum – Bonitas viri – Dobrota je vrlost moža, ki s pristnim in neposrednim človeškim odnosom kaže na žlahtnost svoje osebnosti. To pri tebi cenimo.*

c) *Ad tertium – Amicitia – Prijateljstvo. Tvoja prijazna naklonjenost sočloveku dokazuje resničnost spoznanja: »Zvesti prijatelj je močna zaščita, kdor ga je našel, je našel zaklad ... Zvesti prijatelj je čarobni napoj življenja.« (Sir 6,14–16)*

č) *Ad quartum – Thesaurus scientiae – Tvoja zakladnica znanja nas vedno znova očara. Študij indoevropske komparativistike Te je od materinščine, od klasičnih jezikov Grkov in Rimljanov ter jezikov sodobnega časa popeljal v zakladnico Semitov, omogočil Ti je prelitje njihovih dosežkov v naš jezik. Naj mi bo dovoljena drzna primerjava. Na vrhu Nanosa je postavljen pomnik prevajalcu Biblije v latinski jezik – piscu Vulgate v cerkvi sv. Hieronima, ob vzhodu Nanosa se mu pridružuje sodobni »Jeroničič«, vipavski Hieronim Janez Zupet.*

d) *Ad quintum – Quaecumque altera causa – Katerikoli drugi razlog je pravšen za to počastitev. Ker smo ljudje različni, ima tudi vsak svoj okus in izbiro. To je tudi razlog za osebno občudovanje in priznanje.*

Zaključujem s posvetilom Simona Gregorčiča prijatelju Andreju Jeksetu: »Pač mnogo moških, malo mož naš vek rodi, a kar nebo nam dalo mož, med prvimi si ti!« V čast si štejemo, da te imamo. Zato: »*Ad multos annos, felices et sanos – na mnogaja, blagaja ljeta – še veliko srečnih in zdravih let!*« Ti želi prijatelj in sopotnik Franc Kralj.

Ob koncu druženja smo slavljencu nazdravili in zapeli zdravico.

Nova spovednica v vipavski cerkvi

Na tretjo adventno nedeljo, 14. decembra 2014, je g. škof Metod Pirih v župnijski cerkvi sv. Štefana v Vipavi blagoslovil novo spovednico. Načrte za zanjo je izdelal domačin arhitekt Marko Lavrenčič. Spovednico je izdelal tudi domačin Andrej Koren z Zemono, nekatere detajle pa je oblikovala večša roka umetnika Otona Naglosta. S svojim delom so pomagali tudi dobri možje, ki so poprijeli, nabavili, prenesli in postavili stvari na mesto. Med njimi se je posebej izkazal Pavel Skapin, ki je poskrbel, da je spovednica opremljena s potrebno električno instalacijo.

Morda se bo kdo vprašal, zakaj cerkev v Vipavi potrebuje novo spovednico, saj ima že štiri. Da ima vipavska cerkev štiri spovednice, to je res. Vendar je treba povedati, da imata dve od teh spovednic sicer veliko zgodovinsko vrednost, kdor pa bi jih uporabil za spoved, bi se precej nerodno počutil, saj za zasebnost skrbi samo zavesa. Tudi drugi dve spovednici, kjer spovedanec lahko za seboj zapre vrata, nista ravno praktični. Marsikdo je namreč nagluščen, drugi ne more poklekniti, tretjemu pa je prostor preveč utesnjen in preveč blizu ušesom ljudi, ki so zunaj.

Te težave sem zaznal že prvi teden, ko sem prišel za župnika v Vipavo. Začel sem iskati primeren prostor in način, kako bi prišli do nove spovednice, ki bi ustrezala potrebam sedanjega časa. Po dveh letih smo uspeli najti rešitev. Arhitekt Marko Lavrenčič je pripravil načrt, ki smo ga skupaj z izvajalcem sproti izdelovali in dopolnjevali in sedaj je spovednica pripravljena za to, da služi svojemu namenu.

Spovednica je najprej funkcionalna. Narejena je tako, da jo lahko uporabljajo naglušni, saj je zvočno izolirana. Kdor zaradi zdravstvenih težav ali boljšega počutja ne more poklekniti, lahko uporabi stol in se spove sede. Če kdo želi klasično obliko spovedovanja, ima na razpolago klečalnik, kjer pobožno poklekne, roke pa nasloni na polico. V spovednico lahko pride tudi človek na invalidskem vozičku. Preprosto se po kratki klančini zapelje v spovedni prostor in se po opravljeni spovedi vzvratno zapelje ven. Za intimnost skrbi zastor, ki je dovolj zamrežen, da skozi ni mogoče videti niti sence. Tisti pa, ki želi spovedni pogovor na štiri oči, lahko z lahno kretnjo roke premakne del pregrade in se s spovednikom zaupno pogovori iz oči v oči. Zasedenost spovednice je razvidna iz signalnih luči, ki so nameščene na spovednici sami in ob vhodu v krstilnico.

Poleg tega, da je praktična, pa je spovednica tudi lepa in polna simbolike.

Simbolična je že sama lokacija. Spovednica je nameščena v krstilnico, v neposredno bližino krstnega kamna. S tem je poudarjena povezanost med zakramentom spovedi in zakramentom krsta. Krst nas postavi v stanje posvečujoče milosti in prijateljstva z Bogom. Z grehom to stanje pokvarimo in se od Boga oddaljimo. Po zakramentu spovedi pa nas Bog spet sprejme kot oče izgubljenega sina in nam vrne čistost duše, ki smo jo z grehom zapravili.

Simbolična je oblika spovednice. Spovednica ni kot neka omara. Njen videz nas spominja na antični tempelj iz časov prvega krščanstva. Taka oblika poudarja, da je spovednica svetišče Božjega usmiljenja, hiša sprave z Bogom.

Ko vstopamo v to svetišče in odpiramo njegova vrata, primemo za roko. Roka na vratih je znamenje roke, ki nam jo Bog ponuja v spravo. Ko zahrepenimo po spravi z Bogom, nas Bog že čaka. Je že tam. Preden pridemo k njemu, nas že pričakuje in nam ponuja roko v spravo. Ko hočemo odpreti vrata, primemo za to roko in začutimo toplino, s katero nas Bog sprejema. Prav tako tudi duhovnik, ko stopa v svoj del spovednice, z roko objame Jezusovo s trnjem kronano srce. To ga spomni, da je v spovednici služabnik Jezusovega usmiljenega srca.

Na eni strani spovednice beremo napis: »Komur grehe odpustite, so jim odpuščeni.« To so besede, s katerimi je Jezus apostolom in njihovim naslednikom poveril oblast, da v njegovem imenu odpuščajo grehe. Ni poslanstvo duhovnikov, da grešnike obsojajo, ampak imajo nalogo, da jim odvzamejo bremena grehov. To je Jezusov velikonočni dar, ki je čudovit in edinstven, saj vemo, da nam po spovednikovih rokah Jezus popolnoma izbriše težo naše grešnosti. Na drugi strani pa je napis: »Vrnil se bom k Očetu,« ki pomeni držo ponižnosti in skesanosti, ki je potrebna, da odpuščanje dosežemo.

Želim si, da bi bila spovednica čim bolj dolgo in čim bolj pogosto uporabljena in bi v njej čim več ljudi začutilo olajšanje, ki ga prinaša sprava in odpuščanje.

* * *

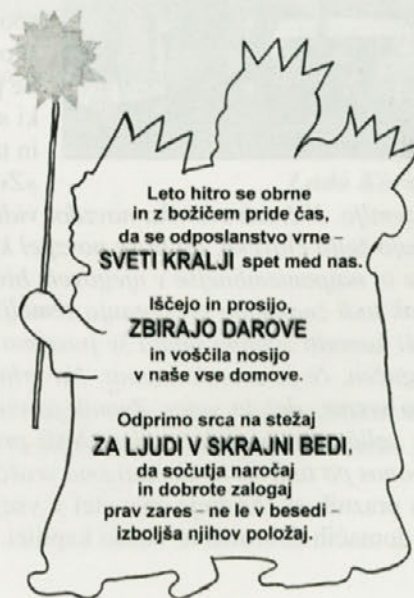
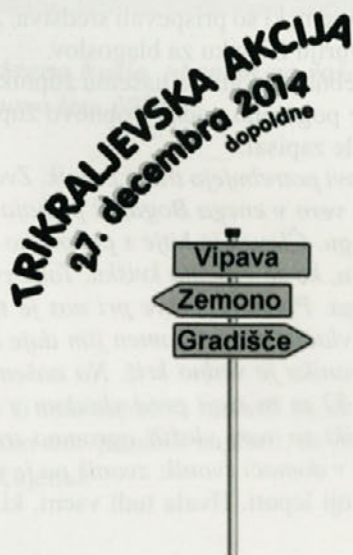
Spoštovani!

Ob letošnjem božičnem prazniku in prehodu v leto 2015 vam voščim obilo veselja v Gospodu. Svet nam lahko ponuja obilo užtkov, zabave, veseljačenja. To nam lahko prinese nekaj prijetnih trenutkov, ne prinese pa resničnega veselja, ki je notranje, globoko in človeku prinese radost, zadovoljstvo, srečo in mir. Te darove prinaša samo veselje, ki ga daje Gospod. Zato vam želim, da bi resnično srečali Jezusa. Ne samo na zunaj, površno, v bežnem spominu, ampak notranje in v vsej polnosti. Da bi vas to srečanje prežarilo, da se ne bi več bali za svojo prihodnost, da bi zmogli prestati preizkušnje, da bi bili kos težavam in da bi z vaših obrazov žarelo veselje in upanje.

Tudi letos nameravam v božični dobi obiskovati in blagoslavljeni vaše domove. Veselim se obiskov po vaših družinah. Čeprav mi razne obveznosti jemljejo čas, da se ne morem toliko časa ustaviti z vami, kot bi se rad, nameravam letos obiskati družine v tistem predelu Vipave, kamor lani nisem utegnil priti. To so hiše na Gradišču, v Novem naselju, ter Goriška in Kosovelova ulica. Za te predele se bom gotovo potrudil in vaš obiskal. Če bo uspelo še kaj več, bo samo v obojestransko veselje in korist. V župnijskem listu bom sproti obveščal, kdaj in kje me pričakujte. Vsekakor pa bo čas, namenjen obiskom, trajal do svečnice. Kasneje pa bom vesel individualnih obiskov, na katere me boste povabili ob različnih priložnostih, zlasti ob nedeljah popoldne.

Blagoslovljene božične in novoletne praznike vam voščim tudi v imenu g. Janeza Zupeta in drugih sodelavcev v župniji.

Lojze Furlan, župnik

Obnova zvonika na Gočah

Nedelja, 30. november 2014, je bil za župnijo Goče prav poseben dan. Praznovali smo god sv. Andreja, zavetnika naše župnije Goče, ter blagoslov obnovljenega župnišča in zvonika. Slovesnost je vodil gospod škof Jurij Bizjak.

Na obnovo zvonika smo zelo ponosni, saj nosi poseben pečat župnije Goče. Zvonik je bil zgrajen leta 1608, zvon pa nosi letnico 1706 in je bil vlit prav na Gočah in še danes vsak dan poje hvalo Gospodu.

Za obnovo zvonika smo izbrali podjetje KONSTRUKCIJE PERČIČ, ki je svoje delo kljub slabemu vremenu zelo dobro in kvalitetno opravilo. Kratek opis del, ki so ga pripravili člani gospodarskega sveta, Jožko Žgur, Lojze Adamič in Božo Fajdiga: Križ na vrhu zvonika je bil na novo pocinkan in pobarvan. Bakrena krogla ob vznožju križa je bila zamenjana, ker je bila stara vsa prestreljena. Špica zvonika je zaključena s tremi osmerokotnimi velikimi kamni, ki so bili poškodovani, verjetno od strele, in so bili počeni na tri dele. Te so razstavili, jih s posebnim lepilom zlepili in ponovno postavili na svoje mesto, tako da so sedaj kot novi. V sami špici zvonika so zamenjali vse prečne vezi, ki jih po toliko letih praktično ni bilo več. Na delu, kjer se zvonik prelevi iz kvadratnega tlorisa v osmerokotni tloris, ima zvonik zelo znamenit krniž, ki so ga utrdili in obnovili. Prav tu so staro kritino zamenjali s škrlami, tako da so najprej postavili podložni beton, nato dobro hidroizolacijo in zaključili z novimi kamnitimi ploščami, ker so bile stare zelo dotrajane. Kamnite plošče v tlaku zvonika pod zvonovi so na novo fugirali, nekatere podložili zaradi izravnave, par pa zamenjali. Vse kamnite napušče ob ožjenju zvonika so zaščitili z obrobo iz nerjaveče pločevine. Prečni kamen v portalu vrat pri vhodu pod zvonik je bil zamenjan z novim, ker je bil star in tako poškodovan, da se ga ni dalo več popraviti. Odstranili so ves star omet in nanесли nov omet po celem zvoniku, ki je bil nato še popleskan. Prav tako je bil na novo postavljen strelodod.

Obnova zvonika nas je stala 57.800,00 €. Tako obnovljen zvonik bo lahko še naprej oznanjal vez med Gospodom in dobrimi ljudmi ter pel hvalo našemu Gospodu, župniji Goče in širši okolici v dolini.

Da smo lahko vse to postorili, gre najprej zahvala vsem Vam iz vasi Lože, Manče in Goče in ostalim, ki ste prispevali svoje darove kljub težkim časom. To dokazuje, da čutite, da je Cerkev del Vas in da brez Vas ne bi obstajala. Zahvala tudi Občini Vipava in vsem sponzorjem, ki so prispevali sredstva. Zahvala gospodu škofu Juriju Bizjaku za blagoslov.

Še posebna zahvala pa našemu župniku Ivanu Furlanu, ki se je pogumno podal v obnovo župnišča in zvonika in takole zapisal:

»Zvonovi potrebujejo trden zvonik. Zvonik je znamenje, ki povezuje nebo in zemljo. V črtah zvonika navzdol vidimo vero v enega Boga, ki prihaja k nam. Navzgor usmerjene črte izražajo željo človeka, da bi se povzpel k Bogu. Človek je bitje s pokončno hojo, išče vedno znova, kar je najvišje in najpomembnejše v njegovem bivanju, ko se vzpenja kvišku. Tako zvoniki niso samo nosilci zvonov, ampak tudi znamenje preseganja zemeljskega. Podoba cerkve pri nas je tesno povezana s podobo zvonika. Naši kamniti zvoniki imajo še posebno privlačnost. Naš kamen jim daje domačnost. Tudi odmev zvona je drugačen, če je zvonik kamnit. Na vrhu zvonika je vedno križ. Na našem zvoniku je tudi zastavica, ki kaže na vreme, dež in veter. Zvonik je visok 32 m in stoji pred vhomom v cerkev. Zidan je v beneškem stilu, je veličasten in daleč viden. Naši predniki so vanj vložili ogromno truda. Je znanilec starodavne cerkve, ponos pa tudi skrb. Gočani smo vraščeni v domači zvonik, zvonik pa je vraščen v nas.«

In zvonik je prav na praznik sv. Andreja zacvetel v vsej svoji lepoti. Hvala tudi vsem, ki ste poskrbeli za prijetno druženje ob domačih dobrotah in vinski kapljici.

*Zapisała Urška Žgur
Fotografije so last Lojzeta Adamiča.*

Zahvala!

Društva Lovski pevski zbor Zlatorog Vipava se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste na našo prošnjo donirali do konca novembra in s svojim prispevkom pomagali našemu zboru pri premagovanju finančnih težav. Obenem se zahvaljujemo tudi vsem tistim, ki še boste. Ker je pa čas za objavo omejen, objavljamo samo tiste, ki ste prispevali do konca novembra, ostale pa v naslednji številki. Posebna zahvala g. Ivanu Princes, direktorju Veterinarske ambulante, za njegov velikodušni prispevek ob zaključku pevskega leta našega zbora. Donacijo so prispevali: **Janko Kosovel, Ivanka Krhne, LD Trnovski gozd, Martin Štucin, Šraml d.o.o., Nevenka Lušina, Ipavec Boža, LD Fajti hrib Renče, Štrancar Zdravko, Silvester Kobal, Gold club d.o.o., Renner Tatjana, Trs GRO d.o.o., Jerneja Dimec Bratina, Milena Ličen, Miloš Harej, Marija Cotič, Aleš Gulič, Primož Likar, Franc Kandus.** Če želi še kdo prispevati, objavljamo TRR, na katerega lahko nakažete svoj prispevek, hvala vsem. TRR: NKBM Vipava SI56 0475-1000-0424-571.

Še enkrat iskrena hvala, obenem pa voščimo vsem ljudem dobre volje vesele božične praznike in uspeha polno novo leto 2015.

*Bogdan Ambrožič, predsednik
Lado Koradin, podpredsednik*

Popravek:

V 110. številki VG smo napačno zapisali na str. 17, v drugi tabeli, da je Jernej Mikuž član SDS. Pravilno je član NSi. Prav tako smo pozabili napisati, da je bil v občinski svet izvoljen tudi Darko Rosa na listi SLS. Za napaki se opravičujemo.

ZA RAZVEDRILO

NOVI ČLANI SVETA KS VIPAVA

	KRAJEVNA SKUPNOST	ORGAN VIDA	ČLAN SVETA KS VIPAVA, MITJA ...	BREZPETNI USNJNI ČEVLJI Z JERMENI	VELETOK V EGIPTU	ANDREJ NAGLOST		ČLANICA SVETA KS VIPAVA, MIRAJM ...	TVEGANJE, NEVARNOST	ATA	ČLAN SVETA KS VIPAVA, FRANČ ...	SESTAVIL VLADIMIR ANŽEL
	DALJŠA VRSTA LJUDI							PUSTNO PECIVO				BOGINJA USODE V GERMANSKI MITOLOGIJI
	ČLAN SVETA KS VIPAVA, PETER ...							ČLANICA KS, MILENA ... KITAJSKI DENAR				
	VEČJI KROŽNIK OVALNE OBLIKE							STOJEČA VODA STAROGRŠK. MESTO				
		RAJKO NAHTIGAL PESNICA			SLOVENSKI UMETNOST. ZGODOVIN., ETNOGRAF. NACE ...					JOŽE RUTAR GODALO, GOSLI		
	ZIVILSKI POKLIC				RAVNATELJ. GLASBENE ŠOLE, BERNARDA							
	ČLANICA SVETA KS VIPAVA, HELENA ...											
	PRITLIKAV KONJ				DALM. ŽEN. IME ALBERT EINSTEIN				HRV. NAFT. DRUŽBA MAJHEN MOZIC			
	STVAR, PREDMET			POVRŠINS. MERA KONJSKI TEK			MEJNA REKA MED KITAJSKO IN RUSIJO	JAKOST. SILA				KEMIJSKI ZNAK ZA BERILIJ
	NALEPKA							OTOK V JADRANU				
	MISIČASTI DEL GOLENI				ANTON MIKUŽ ČLAN KS, BERNARD ...			KRAJ PRI SLOV. KONJ. SLO. POLIT., CIRIL				
	URADNA KRATICA NAŠE DRŽAVE		STEVO ŽIGON OBOROŽENO VARSTVO			SEČ OLGA KORBUT					SMISEL. BISTVO DOJETJA, FILOZOFSKO	VELIKO, UTRUJENO POSLOPJE, STARI, LANTHERIJEV ...
	IZRASTEK NA GLAVI			ČLAN KS, ANTON ... OKRAJ IME EL. TAYLOR								
	ZA OBLJEN, OKROGEL PREDMET	PRITISK DEL ROKE					BOJAN EMERŠIČ IME PRED. VLADE			OLGA GRACELJ PRIT. SAVE V MEDVOD.		
	ZAČETEN DEL SKOKA					ELEKTRIČNI MEŠALNIK KRADLJIVEC						
	ČLANICA SVETA KS VIPAVA, KSENJA ...								BABICA, STARA MATI GORAN KODELJA			
	NERESNICA			ISTANBUL, BIZANC, KONSTANTINOPOLIS								
	MARIJINA MATI PO BIBLIJI				OSNOVNI ELEMENT PREMICE, DALJICE, RAVNINE							

Rešitev iz 110. številke VG

Vodoravno: Ahab, Luka, Emil, Kirk, Ovsec, skopost, noema, domačija, KGB, snov, Jan, Anam, Trst, ŠD, Lola, bunker, Ren, Al, Oriana, oranža, gaz, OK, Mostar, bor, lesk, Ob, ud, ulan, ruleta, Piva, vaze, II, ef, amoralnost, **klapa Planta**, KO, No, AA.

Navpično: SDS, Bog, kontura, **komorni zbor**, KK, **Ipavska**, obuvalo, roč, tenor, lama, Aleksij, rak, Ezop, Hum, Tjaš, luteran, aki, Andromeda, Apo, balon, eros, Ill, **vokalna skupina Segno**, Li, ona, embalaža, Avesta, Ca, malar, nafta.

***Vsem svojim strankam želim veseli božič in
srečno novo leto 2015:***

Vsem strankam, občankam in občanom
želimo blagoslovljen božič ter zdravja,
sreče in osebnega zadovoljstva
v letu 2015.

kolektiv

AVTO UKMAR - IGOR UKMAR S.P.

***Vesel Božič
in srečno
novo leto!***

JASMIN

Trgovina s cvetjem - Vipava

040 575 662

V CENTRU FAMA VIPAVA

TRS

TRS-GRO d.o.o.

**Trgovina in storitve
za kmetijstvo**

Goriška cesta
5271 Vipava

Tel.: 05-368 7330

Fax: 05-368 7331

E-pošta: trgovina-trs@siol.net

**CENJENIM STRANKAM SE ZAHVALJUJEMO ZA NAKUPE V
TRGOVINI TRS IN JIM ŽELIMO VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE
TER SREČNO IN USPEŠNO NOVO LETO 2015.**

Vesele božične praznike
in srečno v novem letu

2015

Knjigarna in papirnica Črtica
Magdalena Kobal s. p.
Glavni trg 15
5271 Vipava
Tel: 05 36 850 86

SSP

Stainless Steel Products Ltd.
Edelstahlprodukte GmbH

Biro MILENA LIČEN
Knjigovodski

Milena Ličen s. p.
Glavni trg 16/c, 5271 Vipava
Tel.: 05 36 85 146 | Fax: 05 36 85 147
Gsm: 041 712 850 | E-mail: biro.licen@siol.net

"Ko razmišljamo o preteklosti in pričakujemo kaj bo prinesla prihodnost, trenutek kot pesek spolzi med našimi prsti."
Bodite srečni vsak dan, vse dni!

**OBILO USPEHOV,
ZDRAVJA
IN SREČNO
PREVOŽENIH
KILOMETROV
V NOVEM LETU 2015**

vam želi

GOLOB

STORITVE Simon Golob s.p
Goriška cesta 6, 5271 VIPAVA
GSM: 031 544 594 info@golobstoritve.eu

www.golobstoritve.eu

PRIŽGALI SMO VSE LUČI

Svetlo, toplo, varno in prijazno
leto 2015

SKAPIN

INSTALATERSTVO - KLEPARSTVO
SIMON KODELJA S.P.

Na Produ 17, 5271 Vipava

tel.: 05 994 55 06

fax: 05 366 54 03

gsm: 041 429 724

e-mail: simon.kodelja@siol.com

Prezračevalne, odsesovalne in
klimatske naprave

Vodovodne in plinske instalacije

Centralna ogrevanja

Strešno kleparstvo

bar

»KRHNE«

Ivanka Krhne - Čipič

Glavni trg 5, 5271 Vipava

HRANILNICA VIPAVA

VARNOST • KONKURENČNOST • 118 LETNA TRADICIJA

*Vesele božične praznike
in
srečno novo
leto 2015*

*vam želi kolektiv
Hranilnice Vipava*

ARS®
modna obutev

Tovarniška cesta 4a, Ajdovščina

*Želimo vam vesel božič,
v novem letu veliko sreče, zdravja in uspehov,
predvsem pa varen korak.*

PAMI®

MERCATOR Center - Vipavska cesta 6, Ajdovščina

PAMI d.o.o. Nova Gorica, Vipavska cesta 50, 5000 Nova Gorica

MARKETI FAMA VIPAVA

Ponedeljek, 22.12.

*Vesele
Božične
praznike!*

**BOŽIČNI
15%
POPUST**

OB NAKUPU NAD 40€

**Božič, 25.12. - ZAPRTO
Petek, 26.12. - od 7.30 do 13.00**

Ponedeljek, 29.12.

*Srečno
Novo leto!*

**NOVOLETNI
15%
POPUST**

OB NAKUPU NAD 40€

**Silvestrovo, 31.12. - od 7.00 do 17.00
Četrtek, 01.01. - ZAPRTO**

**Do 31.12. 2014
NA VSE IGRAČE**

20% POPUST

POPUSTI SE NE SEŠTEVAJO - UPOŠTEVA SE NAJVIŠJI POPUST

PRISPEVKI ZA VIPAVSKI GLAS OD 1.10.2014 DO 31.12.2014

Božič Mia	Ljubljana	20 €
Butinar Federika	Koper	50 €
Curk Leopold, Jožica	Francija	30 €
Fabčič Tadej	Glavni trg	20 €
Klemenž Majda	Ljubljana	10 €
Lemut Mara	Ajdovščina	20 €
Malik Jože	Slap	20 €
Petkovšek Jože	Ivana Šeka 5	30 €
Planinc Anica	Na hribu 4	20 €
Povše Franc	Brezovica 30	30 €
Prokopovič Marta	Ljubljana	20 €
Prelec Marija	Ljubljana	70 €
Rodman Jurij	Koper	20 €
SSP d.o.o. Poljšak	Zemono	300 €
Štekar Marija	Slap	10 €
Tomažič Ivan	Na hribu 33	10 €

Skupaj ----- 680 €

Našim zvestim donatorjem, ki podpirate izdajanje glasila VG, se najlepše zahvaljujemo in želimo veseli božič in vse dobro v novem letu.

Svoje prispevke lahko nakažete tudi na TRR KS Vipava 01336-6450860755 s pripisom ZA VIPAVSKI GLAS.

**VIPAVSKI GLAS - glasilo KRAJEVNE SKUPNOSTI VIPAVA
DECEMBER 2014
750 izvodov**

Uredniški odbor:

Gizela Furlan - urednica, Magda Rodman, Vladimir Anžel, Peter Skapin in Polona Puc - lektorica

Naslednja številka bo izšla predvidoma marca 2015. Vljudno prosimo vse, ki bi radi kaj zapisali za naše glasilo, da svoje prispevke pošljete najkasneje do 10. januarja 2015 na elektronski naslov: vipavski.glas@gmail.com.

Za vse informacije lahko pokličete na tel. št. (05) 366 50 68 (Gizela) ali (05) 366 50 98 (Magda).

Tisk: Papirna galanterija Sedmak Ajdovščina

VSEBINA

Iz naše preteklosti

Ob 100-letnici velike vojne	stran 1
Faksimile knjige Žige Herbersteina	stran 7
Leonardo da Vinci – avtor prvega ohranjenega načrta urejana voda na ozemlju Slovenije	stran 9
Erzelj in njegov tabor	stran 10

Spomini

Moja prva zgodba	stran 14
------------------------	----------

Predstavljamo vam

Franc Saleški Krašna	stran 15
----------------------------	----------

Iz naše KS

Program dela za leto 2015	stran 16
Zunanja obnova cerkvice sv. Jožefa na pokopališču v Vipavi	stran 17

Iz naše Občine

Obnova gospodarskega dela dvorca Lanthieri, 1. faza	stran 18
Mednarodni znanstveni simpozij o kvasovkah v Vipavi	stran 20

Iz ustanov in društev

Iz ŠGV

Jesen na ŠGV v znamenju uspešnih tekmovanj in izmenjav	stran 21
--	----------

Iz OŠ

Na naši šoli se vedno kaj dogaja	stran 24
Drevesna olimpijada	stran 25
Gledališka predstava Frankenstein	stran 27

Iz CIRIUS-a

Šport je združil mladostnike iz CIRIUS Vipava in sovrstnike	stran 28
Teden otroka v CIRIUS Vipava	stran 29

Iz društev

Iz Društva Razmetano podstrešje

Pletenje adventnih vencev	stran 30
Miklavž piškote peče	stran 30
Miklavžev obisk Vipave.....	stran 31

Iz naše župnije

Ob sedemdesetletnici prof. Janeza Zupeta	stran 32
Nova spovednica v vipavski cerkvi	stran 34

Iz naše župnije

Obnova zvonika na Gočah	stran 36
-------------------------------	----------

Zahvala	stran 37
---------------	----------

Za razvedrilo

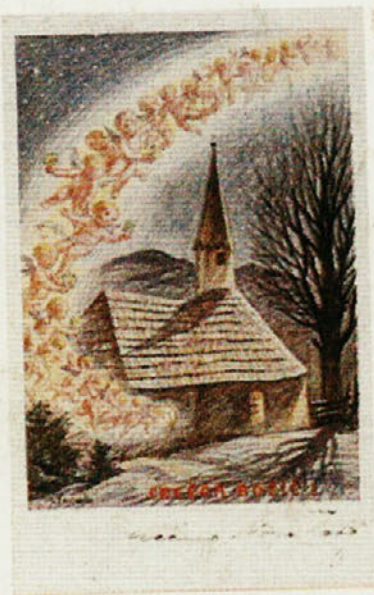
Križanka	stran 38
----------------	----------

Voščila.....	stran 39
--------------	----------

Ajdovščina
 sp-dom 908(497.4)
 VIPAVSKI
 2014
 352.9(497.4 Vipava)
 0159303,111

Vesel Božič in srečno Novo leto!

Vesel Božič in srečno Novo leto!